

Raport
z realizacji
Programu
Operacyjnego

**INTEGRACJA
SPOŁECZNA
I AKTYWNOŚĆ
OBYWATELSKA**

2020

Raport z realizacji
Programu Operacyjnego
**III. Integracja Społeczna
i Aktywność Obywatelska**
za 2020 rok

Spis treści

str. 4

Wprowadzenie. Strategia Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus wraz z Programami Operacyjnymi są nadrzędnymi dokumentami strategicznymi stanowiącymi podstawę do zintegrowanego, długofalowego zarządzania rozwojem Gdańska. Niniejszy raport stanowi podsumowanie podjętych w 2020 r. przedsięwzięć wpisujących się w realizację ustalonych priorytetów rozwojowych i służących osiągnięciu celów operacyjnych w Programie Operacyjnym Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska.

str. 6

W pierwszej części raportu zaprezentowane zostały **Fakty i liczby** odnoszące się do wybranych zagadnień odzwierciedlających procesy związane z integracją społeczną i aktywnością obywatelską.

str. 8

Ze względu na sytuację zaistniałą w 2020 r. związaną z wystąpieniem pandemii COVID-19 w kolejnej części raportu scharakteryzowane zostały **Działania podjęte w 2020 r. w związku z pandemią COVID-19**, które zostały wprowadzone w obszarze integracji społecznej i aktywności obywatelskiej w celu zapobiegania rozprzestrzeniania wirusa.

str. 10

Zasadniczym elementem raportu jest zestawienie **Działań podjętych w 2020 roku w ramach realizacji celów operacyjnych** Programu Operacyjnego Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska. Wyszczególnienie przedsięwzięć podjętych przez Miasto ukazuje w jaki sposób realizowanych jest siedem celów operacyjnych wskazanych w obszarze integracji społecznej i aktywności obywatelskiej. Wiele podejmowanych inicjatyw służy osiągnięciu celów operacyjnych z zakresu kilku Programów Operacyjnych, co w tekście zostało odnotowane jako powiązania z innymi Programami.

str. 31

Komentarz Koordynatora to ujęte z perspektywy zarządcy Programu syntetyczne podsumowanie z wprowadzonych w Gdańsku w 2020 r. rozwiązań, które w największym stopniu przyczyniły się do osiągnięcia celów operacyjnych. Koordynator wskazuje również wyzwania jakie stoją przed realizatorami założeń Programu w nadchodzących latach.

str. 32

Na końcu raportu, w formie tabelarycznej zaprezentowano jakościowe i kontekstowe **Wskaźniki realizacji celów operacyjnych**. Wartości wskazane za lata 2014–2020 umożliwiają dokonanie analizy zmian, jakie zaszły w wyniku wprowadzonych działań, interwencji i projektów.

Dokumenty strategiczne Gdańska

Strategia Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus oraz jej integralna część, jaką jest dokument **Gdańsk Programy Operacyjne 2023**, stanowią nadrzędne instrumenty zarządzania rozwojem Gdańska. Poprzez wskazane w nich priorytety strategiczne dla Gdańska dają podstawy do świadomego kształtowania procesów rozwoju Miasta. Ich wdrażanie ma służyć osiągnięciu trwałego i zharmonizowanego rozwoju Gdańska oraz systematycznemu podnoszeniu jakości życia w Mieście.

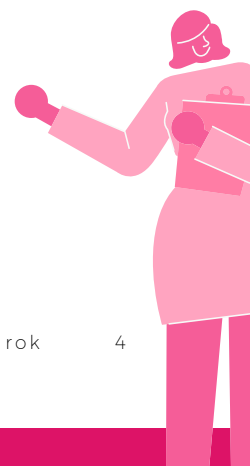
Potrzeby rozwojowe Gdańska zostały ujęte w dziewięciu obszarach, które obejmują Programy Operacyjne, tj.: Edukacja, Zdrowie publiczne i sport, **Integracja społeczna i aktywność obywatelska**, Kultura i czas wolny, Innowacyjność i przedsiębiorczość, Atrakcyjność inwestycyjna, Infrastruktura, Mobilność i transport oraz Przestrzeń publiczna.

Każdemu z Programów przypisany jest Koordynator, który czuwa nad systematycznym wdrażaniem założeń i nadaje ton działaniom służącym urzeczywistnieniu celów operacyjnych.

Czemu służy podsumowanie?

Chcemy, by niniejszy raport miał praktyczny wymiar – służył udokumentowaniu zrealizowanych działań w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych, jak również dostarczał wiedzy niezbędnej do zarządzania nimi. Usprawnianie procesów wdrażania rozwiązań, które służą rozwojowi Gdańska, musi opierać się na analizie działań prowadzonych w różnych obszarach życia Miasta oraz uwzględniać lokalny kapitał społeczny, czyli pogłębiać aktywną współpracę i wzmacniać aktywność obywatelską.

Godny podkreślenia jest fakt, że realizacja Programów Operacyjnych wzmocniła efekt synergii w działaniach o charakterze interdyscyplinarnym. Oznacza to, że przy realizowanych projektach podejmowana jest ścisła współpraca międzyobszarowa, mająca na celu osiągnięcie efektów odpowiadających potrzebom wspólnoty gdańszczanek i gdańszczan.

Gdańsk od lat jest miastem dynamicznie rozwijającym się gospodarczo, inwestującym w infrastrukturę i podejmującym szereg działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców. W ostatnich latach zmniejsza się liczba osób wykluczonych społecznie, doświadczających skrajnego ubóstwa, bezrobotnych mieszkańców, ograniczony został problem głodu biednych dzieci oraz bezdomności ulicznej. Polityka społeczna, w tym wsparcie rodzin i rozwiązywanie problemów społecznych, jest jednym z kluczowych priorytetów miasta. Przed służbami polityki społecznej stoi wiele nowych wyzwań, jak postępujące starzenie się społeczeństwa, programy zdrowia psychicznego, zadłużenia, migracje, rewitalizacja obszarów zdegradowanych, wspieranie rodzin, dostarczanie oferty wysoce profesjonalnych, zindywidualizowanych. Gdańsk pragnie budować społeczeństwo obywatelskie z silnymi, aktywnymi społecznościami lokalnymi, solidarne i otwarte, ludzi realizujących swoje pasje, działających bezinteresownie na rzecz innych.

Koordinator Programu

Maria Maślak

Z-ca Dyrektora ds. integracji społecznej, Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku

Opiekun merytoryczny Programu

Piotr Kowalczyk

Z-ca Prezydenta Miasta Gdańska ds. polityki społecznej

Zespół Programowy

Sylwia Betlej

Barbara Borowiak

Agnieszka Huelle

Dawid Jastrzębski

Ewa Kamińska

Marcin Męczykowski

Ewa Pielak

Michał Zorena

Magdalena Skiba

Grzegorz Szczuka

Agnieszka Wróbel

2,4 tys.

osób (senierek i seniorów) otrzymało pomoc w ramach akcji #GdańskPomaga, której celem było wsparcie osób i instytucji, którym pandemia COVID-19 utrudniała lub uniemożliwiała normalne funkcjonowanie

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

629

projektów zgłoszono w Budżecie Obywatelskim, w tym 147 w Zielonym Budżecie Obywatelskim

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

6,5 tys.

osób skorzystało w 2020 r. z usług Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

74,9%

wyniosła frekwencja w drugiej turze wyborów prezydenta RP w lipcu 2020 r.

źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

70,9 mln zł

przekazało Miasto Gdańsk na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi w trybach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz w ustawie o zdrowiu publicznym (o 2,1 mln zł więcej niż w 2019 r.)

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

13,4 tys.

osób korzystało w 2020 r. z pomocy społecznej

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku

18

kolejnych mieszkań przeznaczono na cele Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

621,7 mln zł

kwota świadczeń wypłaconych mieszkańcom w 2020 r. przez Gdańskie Centrum Świadczeń

źródło: Gdańskie Centrum Świadczeń

DZIAŁANIA PODJĘTE W 2020 ROKU W ZWIĄZKU Z PANDEMIA COVID-19

Pandemia COVID-19 silnie wpłynęła na realizację polityki społecznej w 2020 r. Wieloletnie programy i projekty były kontynuowane, jednak w sytuacji kryzysowej konieczne było wprowadzenie dodatkowych form wsparcia skierowanych do mieszkańców. Przede wszystkim ważne było wsparcie seniorów oraz osób doświadczających długotrwałej izolacji społecznej, jak również innych grup szczególnie wrażliwych w czasie pandemii tj. m.in. osób w kryzysie bezdomności, osób doświadczających przemocy domowej, imigrantów. W przeciwdziałaniu rozwojowi pandemii oraz niwelowaniu jej skutków szczególną rolę odegrały organizacje pozarządowe, które na zlecenie Miasta realizowały liczne działania pomocowe. Dzięki doświadczeniom z realizacji programów wieloletnich, zastosowaniu elastycznych form współpracy oraz zaangażowaniu organizacji pozarządowych, wolontariuszy i urzędników, powstał system wsparcia mieszkańców w czasie pandemii o ogólnomiejskim zasięgu. Pandemia, przynosząc szereg realnych problemów społecznych, zadziałała mobilizująco i ujawniła potencjał tkwiący w aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Działania podjęte w czasie pandemii COVID-19 to m.in.:

- **Akcja #GdańskPomaga** skierowana do osób i instytucji, którym pandemia COVID-19 utrudniła lub uniemożliwiła normalne funkcjonowanie. Było to inicjatywa Miasta Gdańska i ponad 20 instytucji i organizacji, które połączyły wysiłki w celu wsparcia mieszkańców w walce z następstwami pandemii. Od marca do grudnia 2020 r. pomoc otrzymało 170 organizacji i instytucji oraz ponad 2,4 tys. senierek i seniorów z Gdańska. Przekazane wsparcie rzeczowe to przede wszystkim środki ochrony osobistej – łącznie prawie 200 tys. sztuk sprzętu, m.in. rękawiczek i fartuchów jednorazowych, maseczek ochronnych, przyłbic, ochraniaczy na buty, okularów ochronnych i płynów do dezynfekcji. Środki te trafiły m.in. do organizacji pozarządowych, służb medycznych, domów pomocy społecznej i szczególnie wrażliwych grup mieszkańców. Zapewniono wsparcie żywieniowe dla najbardziej potrzebujących mieszkańców (seniorek i seniorów oraz osób niekwalifikujących się do pomocy społecznej) w postaci 348 posiłków tygodniowo. Osoby, które ze względu na pandemię nie mogły wychodzić z domu, mogły otrzymać pomoc wolontariuszy w robieniu zakupów czy wyprowadzeniu zwierząt.
- Zapewnione zostały **usługi opiekuńcze** osobom, które z powodu epidemii wymagały pomocy, a były jej pozbawione.
- Pracownicy **domów pomocy społecznej** oraz świadczący usługi opiekuńcze zostali wyposażeni w środki ochrony osobistej. Dzięki dofinansowaniu z dotacji celowej z budżetu państwa zapewniono m.in. kadrę niezbędną do zapewnienia ciągłości usług świadczonych mieszkańcom przez domy pomocy społecznej.
- Osobom znajdującym się w trudnej sytuacji w czasie zagrożenia epidemicznego przyznano pomoc w postaci **posiłków** (dowożonych dla 137 osób, dostarczanych do noclegowni dla 115 osób) i **paczek żywnościowych** dla przebywających na kwarantannie (282 osoby). Dodatkowo osobom będącym w potrzebie wypłacono zasiłki celowe na zakup żywności.

- **Seniorzy** otrzymali m.in. wsparcie wolontariuszy w zakresie robienia zakupów (np. w ramach akcji #gdanskpomaga czy rządowego programu „Wspieraj Seniora”), bezpłatną pomoc psychologiczną oraz wsparcie w rozwoju kompetencji cyfrowych. Miejskie instytucje przygotowały – w formie online – bogatą ofertę aktywności ruchowej (Gdański Ośrodek Sportu) oraz kulturalno-kreatywnej (Gdański Archipelag Kultury). Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zorganizował specjalną edycję akcji Każdy może pomóc dla seniorek i seniorów. W ramach programu „Wspieraj Seniora” zorganizowano wsparcie dla seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy ze względu na trwający stan epidemii pozostali w domu. Wolontariusze dostarczali zakupy, artykuły podstawowej potrzeby, w tym spożywcze, środki higieny osobistej. W 2020 r. pomocą objęto 344 osoby.
- Prowadzono kampanię społeczną Dom bez przemocy, w ramach której rozpowszechniano informacje o miejscach i formach pomocy skierowanych do **osób doświadczających przemocy** bądź posiadających informację o jej stosowaniu w najbliższym otoczeniu. Miasto zleciło prowadzenie Bezpiecznego Schronienia – miejsca pobytu dla kobiet (przede wszystkim z doświadczeniem migracyjnym), które zmuszone były do opuszczenia swoich domów ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia swojego albo dzieci.
- Przygotowano miejsca izolacyjno-kwarantannowe dla **osób doświadczających bezdomności**, zgodnie z wytycznymi Wojewody Pomorskiego. Cztery domki i dziesięć kontenerów mieszkalno-użytkowych, mające zapewnić wsparcie dla osób czekających na przyjęcie do schroniska, noclegowni lub domu samotnej matki, zostały postawione na terenie Gdańskiego Ośrodka Sportu przy ulicy Zielonogórskiej. Z zabezpieczenia w tej formie skorzystało ok. 500 osób. Noclegownia dla osób doświadczających bezdomności działała całodobowo przez 6 miesięcy. Wydłużono na niemal cały rok (z wyjątkiem okresu od lipca do września) funkcjonowanie Autobusu SOS, w którym osoby w kryzysie bezdomności korzystały ze wsparcia w formie ciepłego posiłku, pobrania odzieży i transportu do noclegowni. Dziennie z pomocy w Autobusie SOS korzystało średnio 60 osób.
- Osoby doświadczające zaburzeń lękowych lub nastroju na skutek bezpośredniego zagrożenia zachorowaniem na COVID-19, doświadczające długotrwałej izolacji czy znajdujące się w kryzysie na skutek utraty pracy mogły skorzystać z bezpłatnego **wsparcia psychologicznego** w formie zdalnej (telefonicznie, za pomocą komunikatorów lub mediów społecznościowych). Wsparcie realizowane było przez organizacje pozarządowe uczestniczące w Gdańskim Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego.
- Ze względu na ograniczenie możliwości działania organizacji pozarządowych przygotowany został pakiet pomocowy dla gdańskich NGO #pakietdlaNGO, zawierający 5 głównych punktów:
 - 1. umożliwienie umorzenia lub odłożenia w czasie i rozłożenia na raty opłat z tytułu korzystania z miejskich lokali i nieruchomości – na wniosek podmiotu – w zależności od rodzaju umowy;
 - 2. elastyczne i dostosowane do konkretnych działań podejście do zmian dotyczących sposobów i terminu realizacji zadania zleconego, zmian kadry, harmonogramu i kosztorysu – na podstawie aneksu do umowy;
 - 3. zgodę na uruchomienie alternatywnych sposobów realizacji działań – formy zdalne, online – tam, gdzie było to możliwe, po uzgodnieniu z opiekunem projektu;
 - 4. uruchomienie forum konsultacji i debaty na temat współpracy z NGO w sytuacji kryzysu – konsultacje online z urzędnikami, kanały w social mediach (Facebook, YouTube);
 - 5. przygotowanie dedykowanej puli środków na minidotacje lub/i pożyczki na wspieranie działań związanych z zapobieganiem skutków pandemii COVID-19 oraz na utrzymanie płynności finansowej NGO.

DZIAŁANIA PODJĘTE W 2020 ROKU W RAMACH REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH

Cel operacyjny III.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób.

- **Model Integracji Imigrantów** – określa politykę miasta wobec nowych mieszkanek i mieszkańców pochodzących z różnych regionów świata. Umożliwia imigrantom lepszą integrację w ramach warunków społecznych, prawnych i kulturowych, jest szansą na wykorzystanie ich potencjału dla rozwoju Gdańska. Działania realizowane w 2020 r. to m.in.:
 - **Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek** – świadczy usługi informacyjne i konsultacyjne dla cudzoziemców, organizuje kursy języka polskiego, pomoc prawną, doradztwo zawodowe. Udziela wsparcia osobom z różnych przyczyn wykluczonym i zagrożonym wykluczeniem. W 2020 r. z usług Centrum skorzystało 6,5 tys. cudzoziemców;
 - **Międzynarodowa Sieć Miast Schronienia ICORN** – wsparcie w formie rocznego stypendium otrzymał kolejny artysta mieszkający w Gdańsku, pochodzący z Tadżykistanu dziennikarz Khairullo Mirsaidov, represjonowany za zaangażowanie w obronę praw człowieka;
 - kolejny cykl warsztatów **Szkoły Różnorodności** – projekt (tym razem – z powodu pandemii – w formie online), w ramach którego w zainteresowanych szkołach odbyły się warsztaty z wrażliwości na różnorodność kulturową. Przeprowadzono 48 godz. warsztatów w 5 gdańskich szkołach;
 - **korepetycje dla dzieci z doświadczeniem migracji** – od października do grudnia wolontariuszki i wolontariusze przeprowadzili 64 godz. korepetycji;
 - międzynarodowy klub rodzica **„My to mamy Klub bez granic”** (funkcjonował z przerwami związanymi z pandemią);
 - zatrudnienie **drugiego koordynatora wspierającego dzieci** z doświadczeniem migracyjnym w gdańskich szkołach;
 - przygotowanie i **wydanie pakietu powitalnego „Witajcie w Gdańskiej Szkole!”** dla dzieci z doświadczeniem migracji i ich rodziców;
 - kontynuacja programu **praktyk obywatelskich „Cześć”** dla nowo przybyłych do miasta imigrantek i imigrantów. W 2020 r. część zajęć odbyła się w tradycyjnej formule (bezpośrednie spotkania), a część – w formie online. Uczestniczyło w nich zdalnie 625 osób, a stacjonarnie – 371;
 - kontynuacja działalności **Punktu Pomocy Cudzoziemcom** w Gdańskim Urzędzie Pracy;
 - kampania społeczna **„Łączy nas Gdańsk”** w mediach społecznościowych;
 - udzielanie kompleksowego **wsparcia dla rodzin romskich** zamieszkujących w Gdańsku. W celu zapewnienia bezpiecznego schronienia w czasie pandemii i przerwy wakacyjnej zorganizowano świetlicę letnią dla dzieci romskich;
 - wsparcie dla osób wykluczonych z rozwiązań systemowych w zakresie **pomocy żywnościowej**, zorganizowane w związku z pandemią we współpracy z Bankiem Żywności;
 - zapewnienie – we współpracy z Centrum Praw Kobiet – wsparcia psychologicznego w języku rosyjskim, ukraińskim i angielskim oraz bezpiecznego schronienia dla **matek z dziećmi będących ofiarami przemocy**;
 - wsparcie inicjatyw mniejszości narodowych i etnicznych oraz Kaszubów;
 - działania **wspierające prodemokratyczne protesty na Białorusi**, a także lokalną, trójmiejską społeczność białoruską: lekcje języka polskiego, rajd rowerowy, piknik rodzinny, wiec wsparcia;
 - realizowany przez Instytut Kultury Miejskiej projekt **„Metropolitanka – witamy / ласкаво просимо / добро пожаловать”**. 30 osób odbyło kurs przewodnicki w językach rosyjskim i ukraińskim i w tych językach oprowadzało po Gdańsku;
 - udział w platformie współpracy na rzecz integracji i migracji w ramach Unii Metropolii Polskich.

- **Model na rzecz Równego Traktowania** – projekt skierowany do wszystkich gdańszczan, którzy mogą być zagrożeni dyskryminacją. Ma służyć budowaniu bardziej przyjaznego i bezpiecznego Gdańska dla wszystkich, bez względu na różnice płci, wieku, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy stopnia sprawności. W 2020 r. przeprowadzono następujące działania:
 - zgodnie z Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami powołany został **zespół koordynatorów ds. dostępności**, którzy są odpowiedzialni za planowanie i koordynację wdrażania planu działania na rzecz poprawienia dostępności w mieście. Jednym z działań koordynatorów była publikacja „Poradnika dostępności cyfrowej dla UMG”, wspierająca w tworzeniu dostępnych cyfrowo dokumentów w urzędzie;
 - zakończono pracę nad **poradnikiem projektowania uniwersalnego** „Szczegółowe standardy dostępności dla kształtowania przestrzeni i budynków w Mieście Gdańsku”. Kolejny etap prac to przygotowanie procesu konsultacji społecznych z zachowaniem zasad dostępności;
 - przeprowadzono szeroki **audyt dostępności** architektonicznej, komunikacyjno-informacyjnej i cyfrowej w wydziałach, jednostkach oraz placówkach edukacyjnych miasta Gdańska. Jego elementem był audyt dostępności cyfrowej ok. 100 stron internetowych Urzędu Miejskiego oraz aplikacji;
 - wdrożono **listę pomocniczą dotyczącą dostępności dla organizacji pozarządowych**, składających oferty w konkursach w obszarze działalności pożytku publicznego, która pomaga zaplanować projekty zgodnie z zasadami dostępności społecznej, architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej. Wątkom dotyczącym dostępności przypisano również wysoką punktację w ocenie merytorycznej;
 - realizowano **15 projektów społecznych** na podstawie ofert na realizację przez organizacje pozarządowe zadania publicznego w obszarze upowszechniania wolności i praw człowieka, równych praw kobiet i mężczyzn oraz wspierania mniejszości etnicznych i narodowych, w które bezpośrednio zaangażowanych było ok. 3 tys. osób. Projekty te spełniały cele i rekomendacje Modelu m.in. przez:
 - wznowienie (od października 2020 r.) działalności Gdańskiego Centrum Równego Traktowania – bezpłatnego wsparcia dla osób doświadczających dyskryminacji lub przemocy motywowanej uprzedzeniami,
 - przygotowanie materiałów dotyczących dyskryminacji i mobbingu dla liderów i liderki społeczeństwa obywatelskiego w Gdańsku,
 - prowadzenie cyklu debat dotyczących ideologii i radykalizmów,
 - szkolenia dotyczące rozpoznawania przemocy ze względu na płeć, skierowane do pracowników socjalnych, grup rozwojowych i wzmacniających osoby LGBT, grup wsparcia dla osób doświadczających mobbingu,
 - warsztaty wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziców,
 - cykl mentoringu dla kobiet pracujących w branży morskiej, cykl coachingu dla matek powracających na rynek pracy, działania na rzecz godzenia życia rodzinnego i zawodowego, w tym na rzecz szerszego włączania ojców w życie rodzinne,
 - działania integrujące społeczność należące do mniejszości narodowych i etnicznych;
 - kontynuowano działania edukacyjno-informacyjne w **kampanii społecznej „Łączy Nas Gdańsk”**, w tym działania dostarczające wiedzy z zakresu obostrzeń i środków bezpieczeństwa w czasie pandemii dla osób niemówiących po polsku.
 - pandemia COVID-19 wpłynęła na pogorszenie sytuacji grup wykluczonych, dlatego podjęto dodatkowe działania, aby jeszcze bardziej wesprzeć te grupy. Zlecono prowadzenie Bezpiecznego Schronienia – miejsca pobytu dla kobiet (przede wszystkim z doświadczeniem migracyjnym), które zmuszone były do opuszczenia domu ze względu na zagrożenie życia i zdrowia – swojego i swoich dzieci. Obok działań interwencyjnych prowadzone były również działania informacyjne, szczególnie ważne dla grup wykluczonych z rozwiązań systemowych.

ryc. 1. W październiku 2020 r. nastąpiło wznowienie działalności Gdańskiego Centrum Równego Traktowania, zapewniającego wsparcie osobom doświadczającym dyskryminacji. Fot. G. Mehring / gdansk.pl

- **Działania na rzecz seniorów** – programy, projekty i działania integrujące i wspierające aktywność seniorów, w tym m.in.:
 - **integrujące** środowisko seniorów, np. konkurs „Aktywni Seniorzy 2020”, październikowy cykl wydarzeń w ramach Gdańskich Dni Seniora;
 - **wspierające aktywność**, np. Gdański Fundusz Senioralny (z dodatkową edycją na zorganizowanie przedsięwzięć w małych grupach z zachowaniem reżimu sanitarnego), zajęcia nordic walking podczas Gdańskich Dni Seniora, wspieranie aktywności mobilnej w srebrnym wieku obejmujące zakup trójkołowych rowerów w ramach projektu „GreenSAM”;
 - z zakresu **profilaktyki zdrowotnej**, np. projekt „Trzeci Wiek w Zdrowiu” czy Gdański Samorządowy System Teleopieki Domowej, który został rozszerzony na 11 domów sąsiedzkich i wzbogacony o jedną grupę branżową obejmującą kombatantów, żołnierzy AK i całościowo zwiększony do 240 użytkowników. Zastosowano nowe narzędzie w postaci opaski z czujnikiem upadku i GPS;
 - z zakresu **bezpieczeństwa** – kontynuowano współpracę z Polskim Towarzystwem Psychologicznym w ramach akcji „Bezpieczny Senior na drodze”, współorganizując dni otwarte, podczas których można było wykonać bezpłatne badania refleksu, uwagi i koordynacji ruchowej dla osób 60+;
 - **artystyczne**, np. koncert z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka, IV Gdański Konkurs Poetycki oraz koncert galowy w ramach projektu „Benefis Dojrzałości”;

ryc. 2. Koncert z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka (styczeń 2020 r.) – Anna Wyszkonil akustycznie w Polskiej Filharmonii Bałtyckiej. Fot. D. Paszliński / gdansk.pl

- **integracji międzypokoleniowej**, np. akcja wolontariatu pracowniczego „Ogródek dla seniora”, polegająca na przygotowaniu i dostarczeniu seniorom miniogródków w szkole z okazji Gdańskich Dni Seniora (październik 2020 r.);
 - **komunikacyjno-informacyjne** – przygotowanie „Informatora dla Seniorów 2020”, zawierającego informacje oraz oferty dla osób starszych, ich opiekunów i rodzin; uruchomienie Telewizji Senior – kanał wideo online, którego misją było zapewnienie informacji seniorom i seniorkom dotyczących różnych dziedzin życia; stworzenie portalu akademiaseniora.pl oraz platformy komunikacyjnej pn. „Gdański Multimedialny Informator Senioralny”;
 - **Złota rączka dla seniora** – bezpłatne drobne usługi naprawcze dla osób powyżej 75. roku życia (od października 2020 r. – powyżej 70. roku), które nie mogą lub nie potrafią samodzielnie dokonać naprawy; wykonano 625 usług naprawczych w ramach 499 zleceń dla 418 osób;
 - **Centrum Pracy Seniorek i Seniorów**, świadczące usługi pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego. W 2020 r. doradcy klienta objęli swoją usługą 340 osób, co pozwoliło na rozbudowanie bazy danych seniorów zainteresowanych podjęciem pracy w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy do 1504 osób. Mimo negatywnego wpływu pandemii COVID-19 (zawieszenie bezpośredniej obsługi klientów, mniejsza liczba ofert pracy) odnotowano 206 przypadków podjęcia pracy wśród seniorów będących klientami Centrum.
- **Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego** – w 2020 r. zrealizowano 41 zadań i objęto działaniami ok. 160 tys. osób, z których blisko 4,65 tys. otrzymały bezpośrednie wsparcie psychologiczne (psychoterapię, terapię indywidualną, terapię grupową). Budowanie świadomości społecznej nt. osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi jako zagrożonych wykluczeniem społecznym odbywa się także dzięki działaniom informacyjno-edukacyjnym wpływającym na proces asymilacji osób chorujących psychicznie w społeczeństwie, w szczególności przez pomoc choremu w powrocie do prawidłowego

funkcjonowania w środowisku rodzinnym, czy zawodowym, a także w budowaniu relacji społecznych. W tym zakresie w ramach Dni Solidarności z Osobami Chorującymi Psychiczenie w 2020 r. współorganizowano – wraz z Pomorską Koalicją na rzecz Zdrowia Psychicznego – konferencję „Zdrowie psychiczne – nowa kultura pomagania”. W wydarzeniu, częściowo w formie online, udział wzięło ok. 220 osób. [Powiązanie z Programem Operacyjnym II. Zdrowie Publiczne i Sport]

- **Gdański model deinstytucjonalizacji usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi** – w 2020 r. zakończono projekt mający na celu testowanie modelu środowiskowego wsparcia osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, skupiony na indywidualnym i jednocześnie kompleksowym podejściu do osoby z takimi zaburzeniami. W zakresie wdrażania modelu w Gdańsku powstały m.in.: środowiskowy dom samopomocy, klub integracji społecznej oraz mieszkania wspomagane. W całym projekcie wsparciem objęto 346 osób, w tym 208 uzyskało pomoc w związku z doświadczanymi zaburzeniami/chorobami psychicznymi (m.in. 166 osób skorzystało z konsultacji psychiatrycznych, 88 osób uczestniczyło w terapii, 37 osób skorzystało z leczenia na dziennym oddziale psychiatrycznym, 141 osób otrzymało asystenturę środowiskową), a 138 osób wzięło udział w kursach i szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe w obszarze pomocy osobom doświadczającym zaburzeń psychicznych.
- **OzA – testowanie gdańskiego modelu wsparcia dorosłych Osób z Autyzmem** – to projekt, który oferuje kompleksową, wielodyscyplinarną i zindywidualizowaną pomoc przez zapewnienie dostępu do szerokiego wachlarza usług społecznych, zawodowych, edukacyjnych i medycznych dla dorosłych osób z autyzmem (OzA) i niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących na terenie Gdańska, a ponadto osób z ich otoczenia oraz przedstawicieli podmiotów, instytucji i organizacji realizujących wsparcie. Testowanie modelu rozpoczęto w 2019 r., a do końca 2020 r. wsparciem objęto 54 dorosłe osoby z autyzmem, 52 osoby z ich otoczenia oraz 21 specjalistów.
- **Gdańskie fundusze inicjatyw oddolnych** – osoby zainteresowane realizacją własnych inicjatyw sąsiedzkich lub projektów na rzecz mieszkańców, lokalnej społeczności czy grupy rówieśniczej mogą skorzystać ze wsparcia z funduszy: senioralnego, młodzieżowego, sąsiedzkiego, innowacji społecznych oraz z dofinansowania w ramach inicjatywy kulturalnej „Otwarty IKM”. W 2020 r. w sumie zrealizowano 300 takich inicjatyw. Mieszkańcy mogli uzyskać dofinansowanie swoich pomysłów w kwocie 500 zł, a organizacje pozarządowe – w kwocie 5000 zł.
- **Domy i kluby sąsiedzkie** – są to działające na rzecz lokalnych społeczności centra aktywizujące mieszkańców i organizujące szereg wydarzeń, głównie o charakterze dzielnicowym, np. zajęcia dla młodzieży czy seniorów. W 2020 r. kluczową aktywnością domów i klubów sąsiedzkich było wsparcie mieszkańców w czasie pandemii COVID-19 w formie dystrybucji posiłków i środków ochrony osobistej oraz kontaktów telefonicznych i za pośrednictwem Internetu. W 2020 r. na terenie Gdańska funkcjonowało 17 domów sąsiedzkich i 4 kluby sąsiedzkie. [Powiązanie z Programem Operacyjnym IV. Kultura i Czas Wolny]
- **Akcja Zima i Akcja Lato** – to oferta zajęć dla dzieci i młodzieży w okresach wolnych od nauki szkolnej. W czasie ferii zimowych w styczniu 2020 r. zajęcia dla dzieci organizowało 55 gdańskich szkół. Dodatkowe atrakcje przygotowały miejskie instytucje kultury, Gdański Ośrodek Sportu czy Pałac Młodzieży. Podczas wakacji letnich ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną w kraju i w związku z wydawanymi rozporządzeniami Ministra Edukacji Narodowej miasto nie organizowało wypoczynku w placówkach oświatowych. Organizacją zajęć dla najmłodszych zajęły się instytucje miejskie oraz organizacje pozarządowe. [Powiązanie z Programem Operacyjnym I. Edukacja]

- **Gdańska Karta Mieszkańca** - innowacyjny projekt skierowany do mieszkańców, dzięki któremu mogą korzystać z bogatej oferty miejskich instytucji oraz partnerów projektu. W 2020 r. w systemie GKM przybyło 16,2 tys. nowych użytkowników. Pod koniec roku liczba kont wyniosła ok. 240 tys., co odpowiada połowie ogólnej liczby mieszkańców miasta. Możliwości korzystania z Karty były ograniczone ze względu na pandemię COVID-19 i mniejszą dostępność obiektów. Niemniej mieszkańcy skorzystali z ponad 46 tys. bezpłatnych wejść i ponad 5 tys. zakupów z rabatem.
- **Karta Dużej Gdańskiej Rodziny** - ma na celu promowanie modelu rodziny wielodzietnej i pozytywnego jej wizerunku, umacnianie oraz wspieranie rodzin wielodzietnych przez większą dostępność skierowanych do nich usług, a także zwiększanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z tych rodzin. Umożliwia bezpłatne korzystanie z komunikacji miejskiej oraz zapewnia ulgi w ofercie miejskich instytucji i podmiotów zewnętrznych. W 2020 r. wydano 1,6 tys. nowych kart - w sumie z Karty Dużej Gdańskiej Rodziny skorzystało 18,6 tys. osób. System GKM jest nieustannie rozwijany i uzupełniany o nowe możliwości, dzięki czemu staje się zintegrowanym i spójnym systemem usług miejskich. Związane z nim działania podjęte w 2020 r. to m.in.: wprowadzenie nowej funkcji Ogólnopolskiej Karty Seniora; wspólny bilet na autobusy, tramwaje oraz koleje; Pakiet Dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
- **Nieodpłatna pomoc prawna** dla osób w trudnej sytuacji życiowej i potrzebujących wsparcia - porady świadczone były w 19 punktach, w tym w pięciu punktach udzielano porad obywatelskich. W 2020 r. zapewniono lepszy dostęp mieszkańców do punktów - pięć z nich przeniesiono do siedzib Centrów Pracy Socjalnej. Udzielono 8,5 tys. porad, w tym 1,4 tys. porad obywatelskich. Przez większość 2020 r. porady udzielane były zdalnie.
- **Rewitalizacja gdańskich dzielnic** - w 2020 r. w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono działania społeczne, których celem była integracja mieszkańców i poprawa jakości współużytkowanej przestrzeni. Miały one formę m.in. animacji oraz konsultacji i interwencji (wsparcie potrzeb w dostosowaniu do różnych grup wiekowych), ponadto były ukierunkowane na zadbanie o wspólną przestrzeń. W sumie w działaniach aktywny udział wzięło 545 przedstawicieli społeczności lokalnych. Ponadto aby stworzyć miejsca do działań społecznych w obszarach rewitalizacji, realizowano zadania inwestycyjne związane z adaptacją lub budową lokali świadczących usługi społeczne. Kontynuowano działania w Centrum Wsparcia i Terapii Rodzin przy ul. Radnej 3/2 (Dolne Miasto), Centrum Wsparcia Seniora przy ul. Biskupiej 4 (Biskupia Górka) oraz Youth Point - w lokalu przy ul. Na Zaspę 53 (Nowy Port) na potrzeby świadczenia usług społecznych skierowanych do młodzieży. Oddano do użytku lokal Klubu Aktywnego Mieszkańca przy ul. Floriańskiej 3 (Nowy Port). Obiekty te oferują w sumie zajęcia stałe dla 460 uczestników i pojedyncze zajęcia dla 135 uczestników. Prowadzono również prace przygotowawcze do adaptacji lub budowy kolejnych czterech obiektów działań społecznych: przy ul. Królikarnia 13 (Dolne Miasto), Styp-Rekowskiego 16 (Stary Chełm), Dworcowej 11 i Gościnniej 1 (Orunia). [\[Powiązanie z Programem Operacyjnym IX. Przestrzeń Publiczna\]](#)

Cel operacyjny III.2. Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityk miejskich.

- **Konsultacje społeczne** - procesy, prowadzone przez miasto i instytucje miejskie, polegające na opiniowaniu oraz uzgadnianiu prowadzonych działań bezpośrednio z mieszkańcami. W 2020 r. z uwagi na pandemię COVID-19 konsultacje społeczne były ograniczone i przeprowadzane głównie w formule online. Kontynuowano dyskusje nt. planów miejscowych, procesów

rewitalizacyjnych, natomiast wstrzymano np. spotkania z mieszkańcami w związku z urządzaniem podwórek – na rzecz spotkań indywidualnych z ich użytkownikami. W sumie konsultacji i procesów konsultacyjnych przeprowadzono 93 (najwięcej – w obszarze planowania przestrzennego).

- **Budżet Obywatelski (BO)** – narzędzie partycypacji mieszkańców w zarządzaniu miastem. Ósma edycja gdańskiego BO z uwagi na pandemię została przesunięta w czasie. W czerwcu (a nie jak dotychczas wczesną wiosną) odbył się nabór projektów, a głosowanie przeniesiono z września na drugą połowę listopada. Mimo obostrzeń zgłoszono rekordową liczbę projektów – 629. Została też wprowadzona istotna zmiana w regulaminie BO: prawie 4 mln zł z kwoty BO (18,5 mln zł) zostało wydzielonych na Zielony Budżet Obywatelski. W ramach projektów „zielonych” w dzielnicach i projektów ogólnomiejskich mieszkańcy mogli zgłaszać modernizacje istniejących zieleńców, a także propozycje utworzenia nowych parków kieszonkowych, skwerów, ogrodów deszczowych czy łąk kwietnych. Gdańszczanie chętnie podchwycili inicjatywę i zgłoszonych zostało 147 takich projektów. Z uwagi na obostrzenia związane z sytuacją epidemiologiczną w czasie głosowania nie było punktów konsultacyjnych ani akcji promocyjnych w przestrzeni miejskiej, co przełożyło się na niższą niż w poprzednich latach frekwencję (wyniosła 8,6% tj. o 2,8 pkt proc. mniej niż w 2019 r.). W głosowaniu udział wzięło 40 383 mieszkańców.

ryc. 3. W 2020 r. mieszkańcy po raz ósmy mieli możliwość zgłaszania i wyboru projektów w ramach Budżetu Obywatelskiego.

- **Spacery prezydent w dzielnicach** – w uwagi na pandemię nie kontynuowano spotkań z mieszkańcami z cyklu „Porozmawiajmy przy stole”. Jesienią prezydent Gdańsk rozpoczęła jednak spacerów dzielnicowych, w których uczestniczyli przedstawiciele rad dzielnic oraz Rady Miasta, a także wybrani dyrektorzy Urzędu Miejskiego lub jednostek miejskich. Podczas spacerów omawiane były najważniejsze dla mieszkańców dzielnic kwestie związane z jakością życia, z problemami, które wymagają interwencji; była to też okazja, aby pokazać, jak rozwija się miasto, jak mieszkańcy – poprzez przedstawicieli dzielnicowych – oceniają swoje miejsce zamieszkania. W 2020 r. zorganizowano pięć spacerów oraz dwa spotkania z radnymi dzielnic w siedzibach rad.

ryc. 4. Roboczy spacer po dzielnicy Piecki-Migowo z udziałem prezydent Aleksandry Dulciewicz i przedstawicieli rady dzielnicy. Fot. G. Mehring / gdansk.pl

- W czasie pandemii COVID-19 organizowano spotkania prezydent Gdańska z mieszkańcami online. W 2020 r. odbyło się 25 **czatów z prezydent Gdańska**, w tym osiem w duetach: siedem z zastępcami prezydent oraz jeden specjalny – z prezydentem Sopotu Jackiem Karnowskim, transmitowany z Rzeszowa w lipcu, kiedy to prezydenci odwiedzali gminy dotknięte powodzią.
- Rady **społeczne** – szereg rad opiniujących i doradczych działających w mieście. W 2020 r. działały w Gdańsku następujące rady:
 - Gdańska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych;
 - Gdańska Rada Sportu;
 - Rada ds. Równego Traktowania;
 - Rada Imigrantów i Imigrantek;
 - Gdańska Rada Zdrowia Publicznego;
 - Rada Kultury Gdańskiej;
 - Powiatowa Rada Rynku Pracy w Gdańsku;
 - Gdańska Światowa Rada Bursztynu;
 - Gdańska Rada Działalności Pożytku Publicznego;
 - Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych;
 - Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska;
 - Rada Seniorów w Gdańsku;
 - Komitet Rewitalizacji;
 - Rada Programowa Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (w procesie łączenia z Gdańską Radą Zdrowia Publicznego).
- **Zespół Dialogu Obywatelskiego pn. „Młodzi w Mieście”**, którego głównym celem jest wypracowanie rozwiązań wspierających aktywność młodzieży w Gdańsku, w 2020 r. z powodu sytuacji pandemicznej zawiesił swoje działania.

- **Rady dzielnic** – mimo ograniczonych możliwości podejmują szereg inicjatyw na rzecz swoich mieszkańców. Ponad 4 mln zł ze środków przeznaczonych na działalność w dzielnicach radni przekazali na sfinansowanie drobnych inwestycji w dzielnicach oraz projektów wspomagających mieszkańców.
- **Gdańska Szkoła Solidarności Codziennie** – w 2020 r. prowadzone były warsztaty i debaty online aktywizujące obywateli, np. „Aktywizm w sieci”, „Jak przestawić swoją grupę na działanie online” czy „Pomaganie w najbliższym sąsiedztwie”. Z propozycji mogli skorzystać wszyscy aktywni mieszkańcy Trójmiasta.

Cel operacyjny III.3. Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej.

- **Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku (RCW)** – kluczowy podmiot zajmujący się organizacją wolontariatu w Gdańsku. Prowadzi działalność w zakresie pośrednictwa i organizacji wolontariatu dla innych podmiotów. W 2020 r. dzięki RCW wolontariat podjęły 4042 osoby.
- **Partnerstwo na rzecz Rozwoju Wolontariatu** – platforma współpracy środowisk zajmujących się wolontariatem, która ułatwia wspólne podejmowanie decyzji dotyczących rozwoju wolontariatu w Gdańsku. Głównym efektem prac Partnerstwa w 2020 r. było opracowanie koncepcji i zrealizowanie Gdańskiego Tygodnia Wolontariatu 2020.
- **Gdański Tydzień Wolontariatu** – partnerska inicjatywa Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku, miasta Gdańska oraz gdańskich organizacji pozarządowych i instytucji publicznych, która zawiązała się w związku z Międzynarodowym Dniem Wolontariusza, obchodzonym na całym świecie 5 grudnia. Jest to przede wszystkim święto gdańskich wolontariuszy, a ponadto cykl różnorodnych wydarzeń adresowanych do wszystkich mieszkańców Gdańska. Inicjatywa ma na celu docenienie i integrację gdańskiego środowiska wolontariuszy, promocję idei wolontariatu wśród gdańszczan i gdańszczanek oraz upowszechnianie wiedzy o działaniach i akcjach organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i przedsiębiorców, w które w ciągu całego roku angażują się wolontariusze. Głównym wydarzeniem obchodów Tygodnia Wolontariatu jest Gala Wolontariatu. W 2020 r. odbyła się ona online, a uczestniczyło w niej prawie 4,9 tys. osób. Wręczone zostały nagrody w kategoriach: Wolontariusz Roku (laureatką została Klaudia Suliborska), Koordynatorka Roku (Liliana Tarasow) i Inicjatywa, która wniosła najwięcej dobra podczas kwarantanny (#ngosyszyjamaski); wręczono również wyróżnienie (#zupodobro). Podczas gali ogłoszono też wyniki konkursu na Europejską Stolicę Wolontariatu w roku 2022, którą został Gdańsk. W ramach obchodów zorganizowano warsztaty i szkolenia na temat kreatywnego myślenia oraz wolontariatu zagranicznego. Ze względu na panujące obostrzenia związane z pandemią COVID-19 nie odbyła się tradycyjna parada wolontariuszy. Zastąpiła ją relacjonowana online dwuosobowa parada przedstawicieli RCW z banerem promującym.
- **Lokalne centra wolontariatu** – miejsca pośrednictwa wolontariatu na poziomie lokalnych społeczności, nastawione na animację społeczności i tworzenie środowiska do rozwoju wolontariatu lokalnego. W 2020 r. działało w Gdańsku pięć lokalnych centrów (na Stogach, w Nowym Porcie, na Oruni Dolnej, Biskupiej Górcie i Dolnym Mieście).
- **Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018-2030 – Korpus Solidarności** – inicjatywa, której celem jest wypracowanie i wdrożenie rozwiązań zachęcających obywateli do systematycznego i długoterminowego angażowania się w wolontariat oraz ułatwiających im to. Na terenie województwa pomorskiego realizowana jest

przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku we współpracy z Regionalnym Centrum Wolontariatu w Słupsku i w partnerstwie z Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Od 2020 r. do grona partnerów dołączyła Pomorska Sieć Organizacji Pozarządowych.

- **Program Wolontariatu Pracowniczego w Urzędzie Miejskim w Gdańsku** – w ramach programu pracownicy UMG uczestniczyli w licznych wydarzeniach oraz włączali się aktywnie do ogólnopolskich i ogólnomiejskich akcji, takich jak liczenie pieniędzy podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, akcja „Każdy może pomóc” organizowana wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, przygotowanie ogródków domowych dla seniorów (we współpracy z MOPR i RCW), organizacja zbiórek (np. wielojęzycznych książek czy darów dla schroniska dla zwierząt Promyk), wspieranie miejskich wydarzeń (w tym obchodów rocznicowych), akcja „Koszyczek dla Seniora” i zbiórka żywności. W ramach wolontariatu kompetencyjnego zostały uruchomione porady prawne oraz stworzono grę motywacyjną. Ponadto pracownicy UMG wspierali działania Sanepidu związane z pandemią COVID-19.
- **Termosfera dla szkolnych kół wolontariatu** – nowatorska forma rozwoju wolontariatu szkolnego, która opiera się na wprowadzeniu elementów grywalizacji do działań wolontariackich. Uczniowie szkół podstawowych wykonują w grupach misje i zadania, dzięki którym otrzymują punkty i rywalizują ze sobą. W edycji 2019/2020 brało udział 13 szkół. Zadania polegały m.in. na zorganizowaniu przez grupy gabloty, na której zamieszczane będą relacje z ich działań oraz aktualne oferty wolontariatu ze strony RCWG skierowane do uczniów szkoły. Ponadto uczniowie wzięli udział w „Godzinie dla Gdańska” oraz w kampanii „Gdańsk bez plastiku”. Do edycji 2020/2021 zgłosiło się 20 szkół, których przedstawiciele włączyli się m.in. w kampanię wspierającą kandydaturę Gdańska do tytułu Europejskiej Stolicy Wolontariatu 2022 oraz zbiórkę darów świątecznych dla potrzebujących. Łącznie w 2020 r. w Termosferze uczestniczyło 320 uczniów. Ze względu na pandemię COVID-19 zmodyfikowane zostały metody pracy szkolnych kół wolontariatu – dostosowano formułę gry do specyfiki nauczania zdalnego m.in. przez zmniejszenie liczebności grup, wykorzystanie narzędzi online, podejmowanie działań opartych na e-wolontariacie, pomocy sąsiedzkiej i aktywnościach w otwartych przestrzeniach.
- **Projekty z zakresu wolontariatu prowadzone przez pomoc społeczną** – w 2020 r. ok. 1,8 tys. klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie skorzystało ze wsparcia ponad 850 wolontariuszy. Podpisano 86 porozumień z wolontariuszami, którzy regularnie pomagali dzieciom w nauce, robili zakupy, wspierali seniorów. Wolontariusze uczestniczyli w organizacji wielu akcji, m.in. w projekcie „Starszy Brat Starsza Siostra” – 16 wolontariuszy wspierało 16 dzieci w wieku 6–12 lat; rozdali seniorom 307 paczek świątecznych przygotowanych przez pracowników firm, organizacje oraz osoby prywatne; przygotowali produkty, które pomogły stworzyć 28 pakietów szpitalnych dla seniorów idących do szpitala. Po raz kolejny zorganizowano finał akcji „Każdy może pomóc”, który obsługiwali wolontariusze z wolontariatu pracowniczego UMG, harcerze, licealiści i studenci. Ponadto wolontariusze rozwozili maseczki do domów seniorów, brali udział w „Koszyczku Wielkanocnym” (dostarczali produkty świąteczne do rąk osób starszych), robili zakupy spożywcze oraz w aptecę.

Cel operacyjny III.4. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z miastem.

- **Program współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na 2020 r.** – współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi przebiega na wielu płaszczyznach.

W 2020 r. prowadzono działania w 27 obszarach współpracy. W ramach programu współpracy przyznano 70,9 mln zł na realizację zadań publicznych (o 2,1 mln zł więcej niż w 2019 r.). Najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, kultury oraz ochrony i promocji zdrowia.

- **Powierzchnie biurowe udostępniane organizacjom pozarządowym** – w 2020 r. organizacje pozarządowe użytkowały na preferencyjnych warunkach łącznie 251 lokali z zasobów gminy. Ponadto mogły korzystać z powierzchni biurowych i sal w miejskich instytucjach na organizację jednorazowych wydarzeń (konferencje, seminaria, warsztaty, spotkania, wystawy itp.). W związku z pandemią, w ramach „Pakietu dla NGO” (#pakietdlaNGO), w kwietniu i maju umożliwiono zmniejszenie do 1 zł czynszu za lokale, z których korzystają NGO. Z tej możliwości skorzystało 39 organizacji.
- **Solidarność Codziennie** – projekt realizowany przez Europejskie Centrum Solidarności polegający na wspieraniu i rozwijaniu działań organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i miejskich aktywistów, którzy chcą działać zgodnie z misją solidarności społecznej. Udostępniania jest przestrzeń na potrzeby codziennej pracy oraz organizacji wydarzeń. W 2020 r. z powodu pandemii COVID-19 działalność przestrzeni była ograniczona. Odbyły się 343 wydarzenia, a z przestrzeni skorzystało 3,2 tys. osób.
- Na zlecenie miasta prowadzone są **Centrum Organizacji Pozarządowych (COP)** oraz **Centrum Inicjowania Rozwoju**, świadczące usługi na rzecz wzmocnienia potencjału gdańskich organizacji. Oferta obejmuje wsparcie zarówno merytoryczne (poradnictwo prawne, księgowo-biznesowe, asystenturę), jak i infrastrukturalne (bezpłatne sale szkoleniowe, coworking społeczny). Skorzystały z niej 153 organizacje pozarządowe, udzielono porad w wymiarze 269 godz. Trzy organizacje skorzystały z nowej usługi audytu. Całość oferty wsparcia COP przetłumaczono na języki rosyjski i angielski. W wyniku wsparcia powstało siedem nowych organizacji.
- **Kuźnia Liderów Gdańskich NGO** – cykl praktycznych warsztatów dla liderki i liderów organizacji pozarządowych. W 2020 r. zrealizowano kolejną edycję, w której uczestniczyło 12 przedstawicieli gdańskich organizacji pozarządowych. W związku z sytuacją epidemiczną cały cykl odbył się online.
- **Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych** – jest partnerem miasta w procesach konsultacji aktów prawa lokalnego mających wpływ na sferę pożytku publicznego oraz wchodzi w skład stałego zespołu przygotowującego roczne i wieloletnie programy współpracy Gdańska z organizacjami pozarządowymi. W 2020 r. kluczową aktywnością GROPO w relacji z miastem Gdańsk było wsparcie w przygotowaniu i konsultacji pakietu pomocowego dla gdańskich organizacji pozarządowych oraz dostarczanie bieżących informacji o sytuacji i potrzebach sektora społecznego.
- **Forum Inicjowania Rozwoju** – w 2020 r. odbyła się 9. edycja tego wydarzenia, będącego okazją do wymiany doświadczeń i zacieśniania współpracy przedstawicieli sektorów publicznego, pozarządowego i biznesowego. W związku z trwającym stanem zagrożenia epidemicznego cała konferencja wraz z częścią targową odbyła się online. Hasło przewodnie spotkania brzmiało: „Jak? Być i działać razem”. W spotkaniach online udział wzięło 128 osób.
- **Narzędzia współpracy z NGO** – od 2017 r. Urząd Miejski w Gdańsku nieprzerwanie korzysta z elektronicznego systemu wspierającego proces zarządzania usługami społecznymi finansowanymi lub współfinansowanymi ze środków budżetowych miasta Gdańsk. W 2020 r. w systemie odnotowano ponad 2,5 tys. złożonych wniosków na łączną kwotę blisko 221 mln zł w ramach naborów organizowanych przez UMG oraz jednostki miejskie (Gdański Ośrodek

Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień, Gdański Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Biuro Rozwoju Gdańska), a także trzech operatorów zewnętrznych. W ramach systemu zostało wdrożonych siedem modułów funkcjonalnych obsługujących udzielanie drogą elektroniczną dotacji podmiotom realizującym zadania w obszarze pożytku publicznego oraz zdrowia publicznego, przyznawanie stypendiów uczniom szczególnie uzdolnionym, realizowanie działań profilaktycznych w szkołach, nabór oraz rozliczanie innych wniosków, m.in. o inicjatywę lokalną, współpracę z radami dzielnic czy procedurę przekazywania stypendiów kulturalnych. Na bieżąco były także wypracowywane nowe funkcje wspierające dotychczasowe moduły oraz procesy monitoringowo-analityczne, realizowane przy wykorzystaniu danych dostępnych w systemie. W 2021 r. planuje się kontynuację działań rozwojowych w zakresie przepływu dokumentów elektronicznych pomiędzy systemem Witkac.pl a systemem EZD PUW. W dobie epidemii koronawirusa zapewnienie ciągłości wsparcia informatycznego tak wielu procedur urzędowych oraz umożliwienie przesyłania dokumentów drogą elektroniczną zwiększa znacznie poziom bezpieczeństwa zarówno naszych klientów, ubiegających się za pośrednictwem systemu o różnego rodzaju wsparcie finansowe, jak i pracowników, których zadaniem jest merytoryczna i finansowa obsługa ww. procesów.

- **Civic eState. Współdzielone miejskie dobra publiczne** – projekt międzynarodowy, w którym Gdańsk uczestniczy razem z kilkoma miastami z innych krajów Europy. W Gdańsku przedsięwzięcie jest ukierunkowane na przeprowadzenie pilotaży/eksperymentów współzarządzania przestrzeniami publicznymi. Pierwszy z nich to stworzenie Centrum Obywatelskiego (SocialHUB), czyli przestrzeni do wspierania innowacji społecznych w budynku przy ul. Dolna Brama 8; drugi jest związany ze społecznościowym zarządzaniem jednego z istniejących domów sąsiedzkich. W 2020 r. wszystkie spotkania – zarówno lokalne, jak i międzynarodowe – odbywały się online. W ramach projektu wypracowano nowe narzędzie autoewaluacji domów i klubów sąsiedzkich – indeks sąsiedzkości.

ryc. 5. Gdańskie organizacje pozarządowe zaangażowały się w realizację akcji #GdańskPomaga. Efektem wspólnych działań było powstanie gdańskiego systemu wsparcia mieszkanek i mieszkańców w czasie pandemii. Fot. G. Mehring /gdansk.pl

- **Nagroda Prezydenta Miasta Gdańska im. Lecha Bądkowskiego** – w 2020 r. przyznano nagrody za 2019 r. w trzech kategoriach: Gdańska Organizacja Pozarządowa Roku (nagrodę otrzymała Fundacja Wspólnota Gdańska), Gdański Społecznik Roku (Aneta Baczyńska-Rostkowska) oraz Gdańska Organizacja Pozarządowa Roku (Fundacja Instytut Metropolitalny i Fundacja dla Rodziny Ogniska Nadziei). Mimo pandemii udało się zorganizować kameralną galę wręczenia Nagrody im. Lecha Bądkowskiego podczas Święta Wolności i Demokracji – tj. w trakcie obchodów 40-lecia podpisania porozumień sierpniowych. Rok 2020 był rokiem Lecha Bądkowskiego.

Cel operacyjny III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

- **Gdański Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej** na lata 2018–2020 – cele programu to: poprawa warunków funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym, podniesienie jakości systemu pieczy zastępczej i skuteczności procesu usamodzielniania, doskonalenie systemu wspierania pieczy zastępczej i wspierania rodziny. W 2020 r. zrealizowano szereg działań na rzecz wspierania rodziny i opieki nad dziećmi, nad którymi nie mogą jej sprawować rodzice – m.in.:
 - **asystenci rodziny** współpracowali z 324 rodzinami, w których opieką objęto 509 dzieci i młodzieży;
 - powołano **11 rodzin wspierających**;
 - oprowadzono **specjalistyczne, interdyscyplinarne poradnictwo** dla rodzin z dziećmi w pieczy lub zagrożonych umieszczeniem w pieczy dla 36 rodzin z 70 dziećmi; 10 rodzin skorzystało z mediacji, udzielono 524 konsultacje psychologiczne;
 - uruchomiono **nową placówkę wsparcia dziennego** w formie pracy podwórkowej prowadzonej przez wychowawcę dla 15 dzieci;
 - wdrażano standardy działania placówek wsparcia dziennego w Gdańsku;
 - udzielano **specjalistycznego wsparcia i porad dla rodzin** zastępczych i dzieci. W całym roku wsparciem objęto 395 rodzin, pomimo wprowadzonych obostrzeń epidemicznych ukończono trzy szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Wsparcia rodzinom zastępczym udzieliło także 12 rodzin pomocowych;
 - **objęto opieką nowo umieszczone w pieczy zastępczej dzieci** zgodnie z postanowieniami sądu – w pieczy rodzinnej umieszczono 111 dzieci, a instytucjonalnej – 128;
 - realizowano projekt „**Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie pandemii COVID-19**”. Ze środków projektowych zakupiono sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem (152), sprzęt audiowizualny (79), środki ochrony osobistej i środki dezynfekcyjne oraz oprogramowanie komputerowe dla dzieci z niepełnosprawnością, a także wyposażono trzy miejsca kwarantanny/izolacji. Wsparciem objęto 565 osób;
 - **zwiększono dostępność miejsc w pieczy instytucjonalnej** – łącznie pozyskano 30 dodatkowych miejsc w placówkach – uruchomiono nową placówkę opiekuńczo-wychowawczą dla 14 dzieci, przeniesiono Gdańskie Pogotowie Opiekuńcze do trzech samodzielnych 14-osobowych domów, pozyskując 12 dodatkowych miejsc interwencyjnych, przeniesiono placówkę opiekuńczo-wychowawczą do nowej siedziby, pozyskując cztery dodatkowe miejsca socjalizacyjne;
 - **monitorowano sytuację życiową** 252 usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, ponadto 122 wychowanków objęto wsparciem w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.
- **Gdański Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie** – kompleksowy zbiór działań służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinach w Gdańsku. Działania programu objęły projekty edukacyjno-profilaktyczne, szkolenia, świadczenie konsultacji, pomoc psychologiczną, a także interwencje i pomoc rodzinom w kryzysie – m.in.:

- prowadzono **sześć programów profilaktycznych i specjalistycznych** dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w których uczestniczyło 1,2 tys. osób, w tym 472 dzieci;
 - kontynuowano procedurę **Niebieska Karta** i organizowania pracy grup roboczych – w 495 rodzinach wszczęto procedurę i dla każdej powołano grupę roboczą. Łącznie 667 rodzin objętych było pomocą tych grup;
 - **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** podjął 5,1 tys. działań, pracownicy udzielili 1,4 tys. porad psychologicznych. Z hostelu skorzystało 117 osób;
 - prowadzono **Centrum Pomocy Dzieciom** świadczące kompleksową pomoc dzieciom i młodzieży, które były ofiarami przestępstwa (przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej). Wsparciem centrum objęto 835 osób, w tym 416 dzieci i młodzieży, 409 rodziców / opiekunów prawnych, 10 specjalistów;
 - prowadzono **kampanię społeczną „Dom bez przemocy”** – rozpowszechniano informacje o miejscach i formach pomocy kierowanych do osób doświadczających przemocy bądź będących jej świadkami w najbliższym otoczeniu. Uruchomiono czynny całodobowy telefon alarmowy (797 909 112), przygotowano ponad 38 tys. produktów informacyjno-edukacyjnych (m.in. ulotek i plakatów) o reagowaniu w sytuacjach doświadczania lub bycia świadkiem przemocy w rodzinie, skierowanych do mieszkańców Gdańska. Bezpośrednimi działaniami objęto 28,3 tys. osób, a pośrednimi – 172 tys.;
 - zorganizowano kolejną edycję projektu **Dziecko w Centrum** dofinansowanego przez MRiPS. Jego celem było kompleksowe wsparcie dziecka i rodziny zagrożonych przemocą, mające zapobiegać umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. W ramach projektu zapewniono organizację wsparcia 17 gdańskim rodzinom, 32 osobom dorosłym i 35 dzieciom. Odbyły się 153 godz. spotkań indywidualnych i 36 godz. warsztatów. Efekty działań to: podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, poprawa funkcjonowania dzieci w tych rodzinach, lepsze radzenie sobie z emocjami, kryzysami oraz agresją w rodzinie, a przede wszystkim komunikacja bez przemocy.
- **Interwencja kryzysowa** – interdyscyplinarne działania podejmowane na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, które mają przywrócić równowagę psychiczną i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z bieżącymi sprawami. Zapewniono całodobową pomoc psychologiczną oraz pomoc w formie schronienia w hostelu interwencyjnym (w Ośrodku Interwencji Kryzysowej), prowadzono koordynację działań związanych z procedurą Niebieskiej Karty. Ze względu na wzrastającą liczbę zgłoszeń dotyczących przemocy podczas pandemii COVID-19, od czerwca 2020 r. funkcjonował całodobowy numer „Dom bez przemocy”. Przyjęto 194 telefony. Uruchomiono także adres e-mail: wsparcie@mopr.gda.pl, służący kontaktom (również anonimowym) osób znajdujących się w trudnej sytuacji (w tym doznających przemocy bądź chcących zgłosić potrzebę udzielenia wsparcia) z pracownikami MOPR. Numer telefonu oraz adres e-mail kampanii „Dom bez przemocy” były całodobowo obsługiwane przez wykwalifikowaną kadrę. Instytucje, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne i prawne współpracowały w ramach Miejskiego Systemu Interwencji Kryzysowej (MSIK) na rzecz skutecznego, interdyscyplinarnego wsparcia udzielanego mieszkańcom i mieszkankom Gdańska znajdującym się w sytuacjach kryzysowych oraz podniesienia skuteczności działań (łącznie 31 podmiotów). W 2020 r. do MSIK wpłynęło 10 spraw, w związku z którymi podjęto interdyscyplinarne działania mające na celu wsparcie osób potrzebujących.
 - **Wsparcie specjalistyczne** – z poradnictwa specjalistycznego korzystają osoby i rodziny wymagające wsparcia wykraczającego poza pomoc świadczoną przez pracownika socjalnego lub asystenta rodziny. Poradnictwo specjalistyczne prowadzi do wzmocnienia rodzin w zakresie odpowiedzialności za własną sytuację życiową. Obejmuje m.in.: stały dostęp do porad specjalistów (psychologa, prawnika i pedagoga), mediacje rodzinne, poradnictwo dla rodzin z dziećmi w pieczy, poradnictwo dla rodzin, w których występują problemy alkoholowe, wsparcie dla rodzin w kryzysie, doradztwo metodyczne dla pracowników socjalnych, tematyczne warsztaty wspierająco-edukacyjne.

- **Kompleksowe wsparcie dla rodzin w kryzysie** zapewniał Punkt Wsparcia i Terapii Rodzin – poradnia prowadzona przez organizację pozarządową. Wsparcie obejmowało m.in. indywidualną psychoterapię krótkoterminową dzieci i młodzieży, psychoterapię rodzin, psychoterapię par, konsultacje psychiatryczne. Skorzystało z niego 20 rodzin (49 osób, w tym 21 dzieci i młodzieży).
- **Duża Gdańska Rodzina** – cele tego programu to zwiększenie rodzinom wielodzietnym dostępności niektórych usług oraz promocja modelu dużej rodziny i jej pozytywnego wizerunku. Karta Dużej Gdańskiej Rodziny umożliwia m.in. bezpłatne korzystanie z komunikacji miejskiej, bezpłatny wstęp do Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego czy ulgi w opłatach za pobyt dziecka w placówce wchodzącej w skład Gdańskiego Zespołu Żłobków. W 2020 r. zawarto nowe porozumienie partnerskie wprowadzające ulgi i zniżki dla posiadaczy gdańskiej karty. Ogółem w program zaangażowanych było 46 podmiotów gospodarczych oferujących rodzinom wielodzietnym zniżki na swoje usługi i produkty. W 2020 r. z karty korzystało 18,6 tys. osób i wydano 1,6 tys. nowych kart.
- **Budowa siedziby Pogotowia Opiekuńczego przy ul. Sobieskiego** – w ramach zadania powstały trzy wolnostojące budynki, w których siedzibę znalazły placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego: Piaskowy Dom, Morski Dom i Wichrowy Dom. Placówki te tworzą razem Zespół Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego, przez który są obsługiwane administracyjnie, finansowo i specjalistycznie. Budowa została ukończona w 2020 r. Dzięki inwestycji spełniono wymogi ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej zobowiązujące samorządy do prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych w samodzielnych budynkach mieszkalnych, zapewniających maksymalnie 14 miejsc dla wychowanków, a podopieczni placówek znaleźli nowoczesne i przestronne nowe miejsce zamieszkania.

Cel operacyjny III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej.

- **Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2016–2023** – celem programu jest integrowanie działań związanych z polityką mieszkaniową oraz pomocą i integracją społeczną. W 2020 r. na cele programu przeznaczono z zasobu lokalowego gminy łącznie 18 mieszkań (11 lokali przeznaczono na mieszkania wspomagane, a 7 – na mieszkania ze wsparciem). Dodatkowo dokonano wymiany jednego lokalu przeznaczonego na prowadzenie mieszkania wspomagane. Ponadto kontynuowano prace koncepcyjne nad przygotowaniem inwestycji na cele społeczne związane z realizacją Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego. Ogółem w 2020 r. w ramach programu funkcjonowało 175 mieszkań: w 70 mieszkaniach wspomaganych z 14 projektów objęto pomocą 254 osoby, a w 105 mieszkaniach ze wsparciem z pięciu projektów (w tym w 48 pomieszczeniach tymczasowych – Centrum Treningu Umiejętności Społecznych) – 143 osoby. Dodatkowo dwa mieszkania ze wsparciem zostały przekształcone w mieszkania docelowe. [Powiązanie z Programem Operacyjnym VII. Infrastruktura]
- **Gdański Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych** – jest innowacyjnym na skalę kraju rozwiązaniem, które ma przeciwdziałać rosnącemu zadłużeniu mieszkańców, przestępstwom i nadużyciom ekonomicznym oraz związanym z nimi negatywnym zjawiskom. W jego realizacji uczestniczy szeroka reprezentacja przedstawicieli różnych instytucji i organizacji. W 2020 r. kontynuowane były działania i akcje edukacyjne skierowane do mieszkańców, które z uwagi na sytuację epidemiologiczną prowadzono w formule online z wykorzystaniem portalu gdansk.pl. Zorganizowano Dzień bez Długów

(17 listopada 2020 r.) oraz Tydzień Bezpieczeństwa Ekonomicznego (15–19 czerwca 2020 r.). Przygotowano i wydano broszurę edukacyjną – publikację tematyczną „Pocieszek – alimenty” w wersji elektronicznej i drukowanej (nakład 2 tys. egzemplarzy). Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych odbyło 161 konsultacji indywidualnych; 2852 odbiorcom udzieliło informacji przez infolinię. Doradztwem finansowym ds. bankowych i pożyczkowych objęto 52 odbiorców, stworzyło 176 indywidualnych planów wyjścia z zadłużenia, przygotowało 63 wnioski o upadłość konsumencką oraz przeprowadziło 10 spotkań w grupach wsparcia. Działania Centrum poszerzono o wsparcie prawne, doradcze i psychologiczne dla osób, których zła sytuacja finansowa była związana z uzależnieniem od alkoholu (skorzystały z niego 202 osoby), a także wsparcie przeciwdziałające zaburzeniom adaptacyjno-rozwojowym oraz nawrotom kryzysów i zaburzeń psychicznych związanych z nadmiernym zadłużeniem lub pokrzywdzeniem przestępstwami / nadużyciami ekonomicznymi (117 korzystających). Kobiety doświadczające przemocy ekonomicznej mogły skorzystać ze wsparcia Centrum Praw Kobiet (218 odbiorczyń działań).

- **Gdański Program Rozwiązywania Problemu Bezdomności na lata 2018-2023** – zapewnia kompleksowe wsparcie osobom bezdomnym i działa na rzecz ich społecznej reintegracji. W 2020 r. w ramach programu prowadzono następujące działania wspomagające osoby w kryzysie bezdomności:

- ze względu na sytuację epidemiczną przygotowano **miejsca izolacyjno-kwarantannowe** dla osób doświadczających bezdomności zgodnie z wytycznymi Wojewody Pomorskiego. Z zabezpieczenia w tej formie skorzystało ok. 500 osób;
- do mieszkańców i turystów skierowano **akcję informacyjno-pomocową** nt. przeciwskażeń do wspierania żebractwa oraz właściwych sposobów reagowania;
- czterech streetworkerów dotarło ze wsparciem do 474 osób bezdomnych – **usługa typu outreach**;
- zorganizowano pomoc mobilną – **Autobus SOS** – z dostępem do usług ratownika medycznego i pracownika socjalnego (streetworkera) oraz gorącego posiłku w okresie zimowym. W 2020 r. ze względu na sytuację epidemiologiczną działanie autobusu zostało wydłużone na prawie cały rok (z wyjątkiem okresu od lipca do września). Wydano 36,7 tys. porcji zupy, 2,1 tys. sztuk odzieży, 393 razy osoby bezdomne skorzystały z transportu do noclegowni. Średnio dziennie z pojazdu korzystało 60 osób;
- zapewniono **schronienie** w noclegowni, w którego skorzystało 277, oraz w schroniskach – dla 454 osób;
- oprowadzono **światlicę dla osób w kryzysie bezdomności** – z pomocą animatorów społecznych, opiekuna czy pracownika socjalnego 111 osób miało okazję bezpiecznie i aktywnie spędzić dzień w światlicy;
- o 350 osób objęto **kontraktem socjalnym**, będącym narzędziem pracy z osobami bezdomnymi, w którym zapisane są uprawnienia i zobowiązania do działań;
- układano **indywidualne programy wychodzenia z bezdomności**, polegający na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych, oraz udzielaniu pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. W 2020 r. programem objęto 19 osób;
- **usamodzielniano osoby bezdomne** – w procesie tym uczestniczyło ok. 100 osób, w tym 31 osób usamodzielnianych w mieszkaniach treningowych z wolnego rynku, a 59 – w mieszkaniach z zasobu miejskiego (usamodzielniło się 88 osób w kryzysie bezdomności);
- wdrażano rozwiązania mieszkaniowe w nurcie redukcji szkód skierowanych do osób bezdomnych przebywających w przestrzeni publicznej na podstawie metody **„Housing First”** – wsparciem pracownika socjalnego objęto 11 uczestników;
- oprowadzono **Gdańskie Forum Współpracy**, w ramach którego podejmowane były wspólne działania 25 instytucji miejskich, organizacji pozarządowych i służb, m.in. kompleksowo wspierających osoby bez dachu nad głową.

- **Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Gdańsku na lata 2015–2020** – kompleksowy program wsparcia osób niepełnosprawnych. W ramach programu przewidziano m.in. wsparcie przez asystentów osobistych osób niepełnosprawnych, usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne oraz w zakresie mieszkaniowym i rehabilitacyjnym. Działania podjęte i zrealizowane w 2020 r. to m.in.:
 - **poszerzenie oferty usług opiekuńczych** dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez pozyskanie środków z Funduszu Solidarnościowego w ramach realizacji programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”, z czego w 2020 r. skorzystało 177 osób;
 - usługa **asystenta osoby z zaburzeniami psychicznymi** wspierającego ją w procesie rozwoju, usamodzielniania i włączania w różnych obszarach życia – zrealizowano 16,6 tys. godz. usług, a wsparciem objęto 83 osoby;
 - program **„Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”** finansowany w ramach Funduszu Solidarnościowego. Usługa polegała na zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami w stopniu znacznym lub umiarkowanym wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowania w życiu społecznym. Z usług skorzystało 180 osób; łącznie zrealizowano 27,4 tys. godz. usług;
 - utworzenie **nowego środowiskowego domu samopomocy** dla 15 dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Na utworzenie domu pozyskano w całości środki z budżetu państwa. Liczba miejsc w środowiskowych domach samopomocy wzrosła do 332. Przez większą część roku placówki działały zdalnie ze względu na sytuację epidemiologiczną;
 - pozyskanie dofinansowania (kolejny raz) na **prowadzenie dwóch dziennych domów pomocy** w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” (ul. Dolna 4 oraz ul. św. Barbary 3);
 - program **„Opieka wytchnieniowa”** finansowany w ramach Funduszu Solidarnościowego. Usługa polegała na zapewnieniu wsparcia członkom rodzin lub opiekunom w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Dzięki usłudze opiekunowie osób z niepełnosprawnościami mieli możliwość m.in. załatwienia codziennych spraw, odpoczynku czy podjęcia działań w kierunku zatrudnienia. Usługę realizowano w trzech modułach: I – w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością oraz w ośrodkach wsparcia; II – w ramach pobytu całodobowego w ośrodkach wsparcia; III – poradnictwo specjalistyczne dla opiekunów osób z niepełnosprawnością;
 - obsługa programu **„Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”** (moduł III) finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Z pomocy skorzystało 835 osób;
 - zapewnienie trwałości projektu pt. **„Gdański model deinstytucjonalizacji usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi”** poprzez zlecenie dalszej realizacji wsparcia mieszkańców czterech mieszkań wspomaganych oraz prowadzenie klubu integracji społecznej dla 15 osób.
- **Aktywizacja społeczno-zawodowa** – działania i projekty wspierające w powrocie na rynek pracy, skierowane głównie do osób w szczególnie trudnej sytuacji, m.in. [\[Powiązanie z Programem Operacyjnym V. Innowacyjność i Przedsiębiorczość\]](#):
 - **System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji** – którego celem jest kompleksowe wsparcie mieszkańców Gdańska w powrocie na rynek pracy. Do końca 2020 r. wsparciem objęto 563 osoby;
 - **System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent usług społecznych** – którego celem jest zwiększenie dostępności usług społecznych dla mieszkańców Gdańska. Do końca 2020 r. ze wsparcia w projekcie skorzystało 406 osób;
 - **GPS – Gotowość Praca Samodzielność II** – projekt mający na celu zwiększenie szans na zatrudnienie osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Do końca 2020 r. wsparciem objęto 480 osób;
 - **Cała Naprzód II** – projekt realizowany we współpracy z gminą Pszczółki i gminą Suchy Dąb, skierowany głównie do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Do końca 2020 r. wsparciem objęto 96 osób;

- **Z nami zbudujesz swoją przyszłość – aktywizacja zawodowa 30+** – w 2020 r. realizowana była druga odsłona projektu, w ramach której wsparciem objęto 60 osób. Rozpoczęto także realizację trzeciej edycji;
 - **Aktywizacja osób bezrobotnych** w powiecie m. Gdańsk i gdańskim (IV) oraz Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie m. Gdańsk i gdańskim (IV) – projekty skierowane do osób bezrobotnych, ukierunkowane na podniesienie kwalifikacji i uzyskanie zatrudnienia, realizowane w latach 2019–2022. Do końca 2020 r. wsparcie otrzymało 1489 uczestników;
 - **Zintegrowana inwestycja w Talenty (II)** oraz **Zintegrowana Inwestycja w Talenty (III)** – projekty ukierunkowane na uzyskanie zatrudnienia przez osoby pozostające bez pracy oraz na poprawę sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Realizacja etapu oznaczonego liczbą II zakończyła się 31 grudnia 2020 r. i objęła wsparciem 279 uczestników. Projekt III będzie kontynuowany w 2021 r.;
 - **Odkryj swój kapitał** – projekt ukierunkowany na zwiększenie zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Jego realizacja będzie w 2021 r.;
 - **Pracownicy 30+. Program aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru metropolitalnego** – w 2020 r. kontynuowano realizację drugiej edycji, w ramach której objęto wsparciem 89 osób. Zakończenie realizacji projektu planowane jest na rok 2021;
 - **Mama na etacie** – program adresowany do kobiet wchodzących/powracających na rynek pracy po urlopie macierzyńskim/wychowawczym. Z oferowanego wsparcia skorzystało 30 kobiet;
 - warsztaty motywacyjne dla osób długotrwale bezrobotnych oraz poradnictwo zawodowe dla osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.
- **Punkty informacyjno-konsultacyjne** umożliwiają wczesne podejmowanie działań na rzecz osób potrzebujących pomocy oraz świadczą pomoc w ramach specjalistycznej sieci wsparcia. W 2020 r. działały: centrum informacji i wsparcia dla niewidomych i słabowidzących mieszkańców Gdańska, 19 punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i/lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, centrum informacji przy Domu Pomocy Społecznej przy ul. Hożej, punkt wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ponadto w każdym z dziewięciu centrów pracy socjalnej MOPR mieszkańcy Gdańska mają dostęp do poradnictwa ze strony pracowników socjalnych oraz specjalistów: psychologa, prawnika i pedagoga, mediatora rodzinnego, specjalisty w zakresie diagnozy psychofizycznej dziecka i diagnozy dziecka pod kątem FASD.
 - **Program osłony w zakresie dożywiania** – gdańszczanie znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogli skorzystać z dożywiania w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 oraz miejskiego programu osłonowego, będącego rozszerzeniem i uzupełnieniem programu rządowego. W 2020 r. udzielono wsparcia przez dofinansowanie posiłków dla dzieci w szkołach i przedszkolach, zapewnienie dowozu posiłków osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnością do miejsca ich zamieszkania, zapewnienie posiłków w jadłodajniach osobom dorosłym, organizację paczek świątecznych dla dzieci z najuboższych rodzin, przyznanie świadczenia pieniężnego na zakup żywności. W związku z sytuacją epidemiczną, we współpracy ze sponsorami, zapewniono wsparcie żywnościowe dla osób, które takiej pomocy potrzebowały, a z uwagi na zamknięcie placówek oświatowych nie otrzymywały jej w szkole/przedszkolu lub wymagały takiego wsparcia w miejscu zamieszkania. Łącznie wsparciem w zakresie dożywiania objęto 6837 osób (w tym 3044 dzieci), z których 2135 otrzymało pomoc w formie posiłku.
 - **Za życiem** – w związku z programem i ustawą „Za życiem”, skierowaną do kobiet w ciąży, w szczególności w ciąży powikłanej, a także do rodzin z dziećmi, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę, w Gdańsku realizowano usługi wspierające i rehabilitacyjne (przygotowano 24 asystentów rodziny i 1 rodzinę wspierającą oraz zwiększono dotację na uczestnika zajęć w środowiskowych domach samopomocy) oraz usługi

mieszkańciowe (kontynuowano wsparcie w 3 mieszkaniach chronionych dla 11 osób). Z zadań określonych w programie prowadzono również usługi opieki wytchnieniowej.

- Modernizacje w placówkach pomocy społecznej:
 - zakończono drugi etap **przebudowy DPS Polanki**. Zrealizowane roboty polegały przede wszystkim na likwidacji barier architektonicznych, zwiększeniu powierzchni pokoi pensjonariuszy i wydzieleniu w nich węzłów sanitarnych, a także modernizacji istniejących w budynku instalacji. Prace w DPS Polanki były prowadzone w latach 2017-2020, a ich łączny koszt wyniósł ponad 13 mln zł;
 - zakończono budowę **nowej siedziby Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego**, zlokalizowanej przy ul. Sobieskiego. Powstały trzy wolnostojące budynki, wraz z częścią rekreacyjną zawierającą m.in. małe boisko, plac zabaw i urządzenia siłowni zewnętrznej;
 - rozpoczęto **modernizację siedziby Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie**, zlokalizowanego przy ul. Konrada Leczkowa 1A. Zakończenie prac planowane jest na rok 2021;
 - przeniesiono jedno z Centrum Pracy Socjalnej do nowej siedziby przy ul. Reduta Wyskok 6;
 - rozpoczęto przygotowania do modernizacji placówek dla osób bezdomnych;
 - zakupiono **cztery domki i 10 kontenerów mieszkalno-użytkowych** mających zapewnić w czasie pandemii wsparcie osobom w kryzysie bezdomności, które czekają na przyjęcie do schroniska, noclegowni lub domu samotnej matki w Gdańsku. Obiekty zostały postawione na terenie Gdańskiego Ośrodka Sportu przy ul. Zielonogórskiej;
 - rozpoczęto przygotowania do **modernizacji budynków Gdańskiego Domu Integracyjno-Rodzinnego** przy ul. Batorego 4 oraz **Gdańskiego Domu dla Dzieci** przy ul. Modrej 69B. Realizacja inwestycji została zaplanowana na 2021 r.;
 - **rozpoczęto modernizację budynku** przy ul. Kartuskiej 32-34, po dawnym Gimnazjum nr 2, **na potrzeby Gdańskiego Centrum Świadczeń**. Zakończenie prac modernizacyjnych i przeniesienie placówki z ul. Powstańców Warszawskich 25 jest planowane na 2021 r.

Cel operacyjny III.7. Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną.

- **Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030** – podstawowy dokument nakreślający kierunki rozwoju społecznego w Gdańsku. Identyfikuje trudności i problemy gdańszczan oraz wskazuje optymalne kierunki rozwiązań. Strategia jest realizowana przez branżowe programy, projekty, modele, procedury i plany. W 2020 r. działania skupiały się na:
 - **koordynacji** rozwiązywania problemów społecznych opartej na zadaniach i działaniach zaplanowanych w branżowych programach, projektach, procedurach i planach oraz w Programach Operacyjnych Strategii Rozwoju Miasta;
 - prowadzeniu prac nad **budową sześciu programów** – opracowywano kolejne edycje tych dokumentów;
 - **monitorowaniu** Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 poprzez prace Zespołu Zarządzającego GSRPS – zorganizowano dwa spotkania Zespołu (z uwagi na sytuację epidemiologiczną prace prowadzone były zdalnie), opracowano Plan Realizacyjny GSRPS na lata 2020-2021;
 - przeprowadzeniu kolejnej etapowej **ewaluacji** Strategii. Zrealizowano badanie „BAROMETR STRATEGII. Badanie ewaluacyjne Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku” i przygotowano raport za okres 2018-2019. Badanie to miało charakter eksperckiej zewnętrznej oceny podsumowującej drugi dwuletni cykl realizacyjny Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 i pozwoliło uzyskać zobiektywizowaną i specjalistyczną informację o efektach realizacji Strategii w latach 2018-19. Zakres badania dotyczył oceny trzech wybranych kierunków działań GSRPS: nr 2 – Wzmocnienie i rozwój partycypacji społecznej, nr 3 – Rozwój partnerstwa i solidarności na co dzień, nr 4 – Subsydiarność;
 - przystąpieniu pracowników zaangażowanych merytorycznie w koordynację GSRPS do **projektu STRATEGOR** i opracowaniu narzędzia do programowania strategicznego w obszarze

przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na poziomie lokalnym dla jednostek samorządu terytorialnego. Udział w projekcie zapewnia dostęp do platformy internetowej zawierającej materiały analityczne, szkoleniowe itp.

- **Współpraca metropolitalna** – głównym wymiarem tej współpracy był udział miasta w procesie przygotowywania Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 poprzez uczestnictwo w spotkaniach roboczych i konsultacjach społecznych. Ważny obszar aktywności stanowiły również projekty metropolitalne realizowane w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, dzięki którym zwiększa się dostęp do usług społecznych. Podobne działania podejmowane były na podstawie partnerstwa z okolicznymi samorządami w ramach projektów aktywizujących zawodowo i społecznie beneficjentów projektu.
- **Współpraca krajowa i ponadnarodowa w zakresie polityki społecznej** – wymiana wiedzy i doświadczeń, a także realizacja wspólnych projektów. Główne obszary współpracy w 2020 r. to mieszkalnictwo społeczne oraz rozwiązywanie problemu bezdomności. Kluczowym partnerem w kraju była Unia Metropolii Polskich. Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego został po raz kolejny – w projekcie prowadzonym przez Ogólnopolską Federację na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – uznany za dobrą praktykę w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności. Gdańsk we współpracy z Warszawą i Wrocławiem uczestniczył w partnerskim projekcie prowadzonym przez Zarząd Główny Towarzystwa Pomocy św. Brata Alberta z udziałem partnera zagranicznego z Portugalii, wdrażającym rozwiązania w zakresie wsparcia osób w kryzysie bezdomności ulicznej prowadzone metodą Housing First. Ponadto Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego był promowany w marcu 2020 r. w Ciechocinku podczas ogólnopolskiej konferencji „Samorządowy Program Budownictwa Społecznego. Modelowe rozwiązania krajowe i zagraniczne programów dla Osób Niepełnosprawnych”, objętej patronatem honorowym prezydentów Gdańska, Legionowa i Płocka, jako modelowe rozwiązanie dla dużych i średnich miast. Miasto uczestniczy w realizacji międzynarodowego projektu „Civic eState. Współdzielone miejskie dobra publiczne”. W 2020 r. odbyło się siedem spotkań międzynarodowych online. W 2020 r. Gdańsk przystąpił jako partner do realizacji projektu EUARENAS „Miasta jako areny innowacji politycznej we wzmacnianiu demokracji deliberatywnej i partycypacyjnej”, którego celem jest zwiększenie efektywności i jakości zarządzania na poziomie lokalnym przez stworzenie i testowanie partycypacyjnych metod podejmowania decyzji na poziomie lokalnym (dzielnicowym), włączających mieszkańców w lokalne procesy decyzyjne.
- **Prawo lokalne na rzecz integracji i pomocy społecznej** – najważniejsze działania i inicjatywy prowadzone w 2020 r. to wdrażanie zapisów pierwszej w Polsce Karty Praw Osób Bezdomnych oraz prężne działanie Miejskiego Systemu Interwencji Kryzysowej łączącego kilkadziesiąt podmiotów (instytucji i organizacji). Istotnym elementem wdrażania Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego było przygotowanie do wdrożenia obowiązujących od 1 stycznia 2021 r. nowych zasad ustalania odpłatności za mieszkania wspomagane, które zostały przyjęte w 2020 r. uchwałą Rady Miasta Gdańska. W 2020 r. opracowano i uchwalono trzy nowe branżowe dokumenty: Program współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na rok 2021, Gdański Program Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym na lata 2021-2025, a także Wieloletni Ramowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska na lata 2021-2025. Ponadto przedłużono do 2025 roku Program wsparcia prokreacji dla mieszkańców miasta Gdańska. Trwały też prace związane z przygotowaniem trzech kolejnych programów branżowych: Gdańskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024, Gdańskiego Programu Wspierania

Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2023 oraz Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Gdańsku na lata 2021–2031. Te trzy programy zostały uchwalone w lutym 2021 r. W prace nad każdym z nich zaangażowani byli przedstawiciele samorządu i organizacji pozarządowych współpracujących merytorycznie w obszarach tematycznych.

- **Badania, monitoring i ewaluacja** – w 2020 r. wdrażano rekomendacje wynikające z badań i ewaluacji dokumentów strategicznych przeprowadzonych w 2019 r. Podjęto ponadto następujące projekty badawcze:

- analiza problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i używaniem narkotyków na terenie Gdańska w przekroju dzielnicowym na podstawie danych z badań socjologicznych oraz istniejących baz danych dotyczących sprzedaży alkoholu i wskaźnika jakości życia w Gdańsku;
- diagnoza potrzeb uczniów, nauczycieli, szkół w obszarze edukacji morskiej, przeprowadzona w formie ankiet online i wywiadów z wybranymi dyrektorami i pedagogami – na potrzeby planowanego projektu z dofinansowaniem unijnym;
- stworzenie narzędzia badawczego – ewaluacyjnego badania poziomu włączenia społecznego w gdańskich klubach i domach sąsiedzkich przez zaadaptowanie doświadczeń narzędzia pn. „Community Balance” wchodzącego w zakres projektu Civic eState dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu URBACT III;
- analiza instrumentów prawnych miasta Gdańska wspierających/regulujących aktywność mieszkańców, z uwzględnieniem mechanizmów wsparcia finansowego i niefinansowego, w tym dostępu do przestrzeni komunalnych (lokale, nieruchomości, przestrzeń publiczna) w celu weryfikacji możliwości transferu z miasta Neapolu „dobrej praktyki” współzarządzania przestrzeniami publicznymi przez mieszkańców (commons management) – w ramach projektu Civic eState dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Programu URBACT III);
- opracowanie autorskiej koncepcji i harmonogramu badania oraz procesu partycypacyjnego, którego efektem będą rekomendacje dla tworzonej polityki publicznej w zakresie rozwoju społeczności lokalnych w ramach wieloletniego programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi.

Ponadto w 2020 r. zrealizowano badania ewaluacyjne:

- dotyczące Gdańskiego Programu Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym na lata 2017–2020, Programu wsparcia prokreacji dla mieszkańców Gdańska w latach 2017 – 2020 oraz Programu profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV) na terenie Gminy Miasta Gdańska na lata 2019–2021. Raport za lata 2017–2019;
- dotyczące Szczegółowych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Raport za lata 2017–2018;
- Barometr Badanie ewaluacyjne Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030. Raport za okres 2018–2019.

Polityka społeczna uwzględniająca aktywność obywatelską i integrację społeczną w roku 2020 realizowana była zgodnie z wyznaczonymi kierunkami Strategii, ale zdominowana została przez pandemię zakaźnej choroby COVID-19. Pandemia spowodowała globalne zakłócenia społeczne i gospodarcze oraz recesję, dotknęła też całą społeczność gdańszczan, jak i każdego z nas.

Z perspektywy czasu mamy jednak świadomość, że byliśmy w Gdańsku przygotowani do sprawnej i właściwej reakcji na niewiadomą dzięki wdrażanemu od 2016 roku kierunkowi Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, który dotyczy **budowania mechanizmów rozwiązywania nowych wyzwań**.

Świat jest dziś zbyt skomplikowany, by na etapie konstruowania strategii i planów zidentyfikować wszystkie procesy i wydarzenia, które będą go kształtować w przyszłości, w wieloletniej perspektywie. Wcześniejsza praca nad budowaniem mechanizmów rozwiązywania nowych wyzwań pozwoliła nam właściwie zareagować i wykorzystać odpowiednie do sytuacji działania, procedury czy projekty. Uniknęliśmy dzięki temu poważniejszych kryzysów, gdyż byliśmy w stanie szybko reagować na pojawiające się kryzysy. Posłużyliśmy się również innowacyjnymi rozwiązaniami, aby wdrożyć nowe sposoby radzenia sobie z trudnościami. Przykłady takich działań dostosowujących ofertę wsparcia społecznego dla gdańszczan do sytuacji pandemicznej są opisane w Raporcie podsumowującym rok 2020. Jako jedno z niewielu polskich dużych miast uruchomiliśmy placówkę buforową dla osób w kryzysie bezdomności. Placówka ta pozwoliła, tworząc warunki do kwarantanny, nie zamykać drzwi dla osób w kryzysie bezdomności, które nie były w stanie zgodnie z zaleceniami „zostać domu”, gdyż ich „domem” jest często ulica.

Jak zwykle mogliśmy też, prowadząc systemowe działania w zakresie integracji i wsparcia społecznego, liczyć na zaangażowanie i wsparcie wolontariuszy oraz ofiarność gdańszczan dzielących się i wspierających tych, którzy w czasach pandemii radzili sobie gorzej i znajdowali się w trudnym położeniu.

Miasto Gdańsk w roku 2020 dużą wagę przywiązywało do działań na rzecz wyrównywania szans grup zagrożonych wykluczeniem i dyskryminacją. Realizowaliśmy zadania dotyczące migracji, równego traktowania, bezpieczeństwa ekonomicznego czy mieszkalnictwa społecznego. Rozwijaliśmy również działania w obszarze pieczy zastępczej, wspierania rodzin, działań wspierających seniorów i osoby z niepełnosprawnościami. Ważnym obszarem było wsparcie osób w kryzysie bezdomności oraz urzeczywistnianie zapisów Karty Praw Osób Bezdomnych (Gdańsk był pierwszym miastem w Polsce, który przyjął taki dokument). Pomimo trwającej pandemii aktywnie pozyskiwaliśmy środki unijne, aby umożliwić zwiększanie aktywności zawodowej i poprawiać spójność społeczną.

Maria Maślak

Z-ca Dyrektora ds. integracji społecznej
Wydział Rozwoju Społecznego
Urząd Miejski w Gdańsku

Wskaźniki realizacji Programu Operacyjnego Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska [2014-2020]

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Cel III.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób.	<p>III.1.a. Liczba ofert w poszczególnych usługach społecznych zgodnie z katalogiem usług społecznych.</p> <p><i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	•	•	•	•	katalog w trakcie opracowania	907	•
	<p>III.1.b. Poczucie możliwości realizacji własnych celów życiowych w ocenie mieszkańców.</p> <p><i>Odsetek respondentów, którzy w badaniu „Jakość życia w Gdańsku” udzielili odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze” na pytanie: „Jak ocenia Pan(i) możliwość realizacji własnych celów życiowych?”</i></p> <p><i>Źródło: Badanie „Jakość życia w Gdańsku” realizowane co dwa lata</i></p>	•	•	71,0%	•	73,4%	•	•
	<p>III.1.c. Liczba dzielnic, w których działają partnerstwa lokalne.</p> <p><i>Partnerstwa lokalne to formalna lub nieformalna koalicja organizacji, instytucji i innych podmiotów z sektora pozarządowego, publicznego i prywatnego, działająca w danej dzielnicy lub rejonie.</i></p> <p><i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	•	•	8 (Orunia, Nowy Port, Dolne Miasto, Biskupia Górka, Siedlce, Przymorze, Osowa, Strzyża)	10 (Osowa, Siedlce, Piecki-Migowo, Strzyża, Stogi z Przeróbką, Nowy Port, Orunia, Ujeścisko, Biskupia Górka / Stary Chełm, Dolne Miasto)	10 (Osowa, Siedlce, Piecki-Migowo, Strzyża, Stogi z Przeróbką, Nowy Port, Orunia, Ujeścisko, Biskupia Górka / Stary Chełm, Dolne Miasto)	10 (Osowa, Siedlce, Piecki-Migowo, Strzyża, Stogi z Przeróbką, Nowy Port, Orunia, Ujeścisko, Biskupia Górka / Stary Chełm, Dolne Miasto)	10 (Osowa, Siedlce, Piecki-Migowo, Strzyża, Stogi z Przeróbką, Nowy Port, Orunia, Ujeścisko, Biskupia Górka / Stary Chełm, Dolne Miasto)
	<p>III.1.d. Liczba inicjatyw realizowanych w ramach funduszu senioralnego, młodzieżowego, kulturalnego.</p> <p><i>W ramach ww. funduszy co roku przeznaczają się określone kwoty na animowanie działań nieformalnych grup gdańszczan</i></p> <p><i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	114	127	137	254	272	301	294

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	W tym:							
	fundusz senioralny	63	80	66	67	99	81	103
	fundusz młodzieżowy	51	47	50	103	36	85	57
	fundusz kulturalny	•	•	21	84	59	63	70
	fundusz sąsiedzki	•	•	•	•	78	72	64
	<p>III.1.e. Liczba inicjatyw realizowanych w ramach inicjatywy lokalnej</p> <p><i>Inicjatywa lokalna to animowanie działań społeczności lokalnych; polega na współpracy UMG z mieszkańcami w celu wspólnego realizowania zadań, których inicjatorami są nieformalne grupy mieszkańców. Zakres inicjatyw lokalnych został określony z art. 19b ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.</i></p> <p><i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	•	•	•	•	W trakcie realizacji.	3	0
Cel III.2. Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityk miejskich.	<p>III.2.a. Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz procesów partycypacyjnych.</p> <p><i>W ramach wskaźnika liczono poszczególne konsultacje społeczne i procesy partycypacyjne zrealizowane przez Urząd Miejski w Gdańsku i jednostki organizacyjne Miasta</i></p> <p><i>Źródło: Biuro Prezydenta, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	•	•	86	102	196	147	93
	<p>III.2.b. Zadowolenie mieszkańców z możliwości wpływania na działania władz miasta.</p> <p><i>Odsetek respondentów, którzy w badaniu opinii społecznej w Gdańsku udzielili odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze” na pytanie: „Jak ocenia Pan(i) swoje możliwości wpływania na działania władz miasta w Gdańsku?”</i></p> <p><i>Źródło: Badanie opinii społecznej realizowane na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gdańsku</i></p>	•	•	28,1%	•	28,1%	•	24,8%
	<p>III.2.c. Frekwencja w głosowaniu w ramach Budżetu Obywatelskiego.</p> <p><i>Frekwencja w głosowaniu to odsetek uprawnionych do</i></p>	13,6% – pilotaż / 10,13% – Budżet Obywatelski	9,1%	10,0%	11,3%	12,4%	11,4%	8,6%

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	<i>głosowania, którzy oddali głos. Źródło: Biuro Prezydenta, Urząd Miejski w Gdańsku</i>							
	III.3.a. Liczba zbudowanych „ścieżek wolontariatu”. <i>„Ścieżki wolontariatu” to programy wolontariatu realizowane w 6 obszarach, w których działają wolontariusze; zostały opisane w dokumencie Partnerstwa na rzecz Wolontariatu Miasta Gdańska Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	6	6	6	6	6	6	7
	III.3.b. Liczba ofert w poszczególnych „ścieżkach wolontariatu”. <i>Oferty pracy wolontariackiej w organizacjach i instytucjach publicznych realizowane w ramach poszczególnych „ścieżek wolontariatu” (zob. wskaźnik III.3.a). Jedna oferta może być skierowana do wielu wolontariuszy Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	•	•	386	550	597	571	234
Cel III.3. Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej.	III.3.c Liczba wolontariuszy w poszczególnych „ścieżkach wolontariatu”. <i>Wskaźnik obejmuje wolontariuszy realizujących oferty wolontariackie w organizacjach i instytucjach publicznych w ramach poszczególnych „ścieżek wolontariatu” (zob. wskaźnik III.3.a.) Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	3566	4157	3563	4060	4749	5114	4042
	W tym:							
	wolontariat pomocowy, edukacja i wychowanie	915	898	951	1071	1481	1498	3055
	kultura	924	832	872	740	976	873	347
	przestrzeń publiczna	643	1065	648	637	512	816	271
	wolontariat ekologiczny	120	141	•	67	80	102	212
	wolontariat sportowy	440	550	748	1188	1200	1288	126
wolontariat seniorów	524	671	344	357	500	537	473	

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	<p>III.3.d. Liczba podmiotów przyjmujących wolontariuszy.</p> <p><i>Organizacje i instytucje publiczne oferujące miejsca pracy dla wolontariuszy</i></p> <p><i>Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	•	•	229	231	242	272	281
	<p>III.3.e. Znaczenie wolontariatu jako aktywności społecznej w ocenie mieszkańców.</p> <p><i>Odsetek respondentów, którzy w badaniu opinii społecznej w Gdańsku udzielili odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze” na pytanie: „Czy dla Pana(i) osobiście – niezależnie, czy w ostatnim roku był(a) Pan(i) w wolontariat zaangażowany(a) czy nie – wolontariat jako forma aktywności społecznej jest czymś ważnym?”</i></p> <p><i>Źródło: Badanie opinii społecznej zrealizowane w Gdańsku na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gdańsku</i></p>	•	•	75,3%	•	76,9%	•	83,9%
Cel III.4. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z Miastem.	<p>III.4.a. Liczba wdrożonych narzędzi w procesie zarządzania zadaniami realizowanymi przez organizacje pozarządowe.</p> <p><i>Narzędzia wspierające zarządzanie zadaniami realizowanymi przez organizacje pozarządowe.</i></p> <p><i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	•	•	1	2	2	3	1
	<p>III.4.b. Zadowolenie przedstawicieli sektora pozarządowego ze współpracy z Miastem.</p> <p><i>Średnia ocena współpracy organizacji pozarządowych z Gminą Gdańsk (w skali „szkolnej”, gdzie 1 to ocena niedostateczna, a 6 – celująca) w badaniu „Ocena współpracy organizacji pozarządowych z Urzędem Miejskim w Gdańsku”.</i></p> <p><i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i></p>	•	•	4,3	4,7	4,1	•	•
	<p>III.4.c. Liczba beneficjentów zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe.</p> <p><i>Jedna osoba mogła zostać liczona wielokrotnie.</i></p>	•	532 812	445 613	464 958	383 138	576 563	1 277 023

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	<i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>							
	Udział wydatków na współpracę z organizacjami pozarządowymi w wydatkach bieżących. <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	1,96%	2,04%	1,86%	2,05%	1,65%	2,04%	3,0%
	Liczba zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe. <i>Zadania, które Miasto Gdańsk przekazało do realizacji organizacjom pozarządowym, opisane w rocznym Programie Współpracy Miasta Gdańska z Organizacjami Pozarządowymi w ramach poszczególnych priorytetów współpracy na dany rok.</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	86	93	90	106	344	482	312
Cel III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.	III.5.a. Liczba usług wspierających rodzinę, dostępnych lokalnie w dzielnicach. <i>Usługi wspierające rozumiane zgodnie z art. 10 ust. 3; art. 76 ust. 4 pkt 3a, 5, 6, 9, 10, 12, 14, 17; art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	•	•	1405	1259	1239	1207	791
	III.5.b. Liczba indywidualnych ścieżek wsparcia dla rodzin. <i>Indywidualne ścieżki wsparcia rozumiane jako plany pomocy w pokonywaniu trudności w opiece i wychowaniu dzieci</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	293	362	363	426	379	351	324
	III.5.c. Liczba rodzin na jednego asystenta rodziny. <i>Iloraz liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i liczby asystentów rodziny</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	12,74	13,92	14,42	17,04	15,79	14,63	13,5

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	III.5.d. Liczba udzielonych usług wspierających rodzinę. <i>Zob. wskaźnik III.5.a</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	•	•	742	635	584	506	354
	III.5.e. Liczba wychowanków pieczy zastępczej realizujących „indywidualne ścieżki wejścia na rynek pracy”. <i>Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia i określa w szczególności zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	346	346	347	359	267	280	252
	III.5.f. Liczba rodzin zastępczych na jednego koordynatora pieczy. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	29,14	15,69	15,79	15,89	16,11	15,74	16,74
	III.5.g. Liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	399	377	367	351	351	364	356
	Odsetek dzieci w pieczy zastępczej, które znajdują się w rodzinnej pieczy zastępczej. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	64,4%	69,6%	72,9%	73,4%	71,4%	69,5%	69,9%
	Liczba rodzin z problemem opiekuńczo-wychowawczym przypadająca na asystenta rodziny <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	65,7	61,5	57,7	47,8	45,0	42,3	43,5
	Liczba rodzin zastępczych z problemem opiekuńczo-wychowawczym przypadająca	•	•	7,37	7,74	5,84	4,53	3,26

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	na koordynatora pieczy. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>							
Cel III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej.	III.6.a. Liczba usług wspierających, dostępnych lokalnie w dzielnicach. <i>Usługi wspierające osoby i rodziny w trudnej sytuacji życiowej wynikają m.in. z art. 36 ust. 2 pkt a, g, i, j, l, m, o ustawy o pomocy społecznej</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku; Gdański Urząd Pracy</i>	7196	7457	7052	6582	6693	6102	5531
	III.6.b. Liczba osób objętych instrumentami aktywnej integracji. <i>Instrumenty aktywnej integracji mają na celu: odbudowę i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym i odgrywania ról społecznych, odbudowę i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy lub zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego. Instrumenty aktywnej integracji we wskaźniku należy rozumieć jako: instrumenty edukacyjne, m.in. kursy, szkolenia, uzupełnianie wykształcenia; instrumenty zdrowotne, m.in. terapia, profilaktyka; instrumenty społeczne, m.in. asystentura, wsparcie we właściwym odgrywaniu ról rodzinnych; instrumenty zawodowe, m.in. staże, praktyki</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku; Gdański Urząd Pracy; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	92	126	429	722	459	374	467
	III.6.c. Liczba klientów na jednego pracownika socjalnego. <i>Przez liczbę klientów rozumie się liczbę osób korzystających z pomocy społecznej</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku; Gdański Urząd Pracy</i>	81,35	82,08	65,15	61,13	61,22	64,03	63,36
	Liczba środowisk na pracownika socjalnego. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	1,28	1,28	1,59	1,69	1,60	1,58	1,79

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Liczba mieszkańców na pracownika socjalnego. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	2126,87	2187,15	1874,48	1942,65	1969,61	2177,48	2231,79
	Wskaźnik deprivacji lokalnej. <i>Liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie na 1000 mieszkańców Gdańska. Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	38,25	30,19	28,57	25,03	22,88	22,32	22,3
Cel III.7. Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną.	III.7.a. Liczba programów opracowanych według uspoijnionego wzoru. <i>W Wydziale Rozwoju Społecznego zastosowano ujednolicony szablon opracowywania programów i dokumentów strategicznych Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	0	2	6	3	2	1	•
	III.7.b. Liczba zdefiniowanych wspólnych programowych wskaźników. <i>W Wydziale Rozwoju Społecznego wdraża się systemowe ujednolicenie metodologiczne i unifikację wskaźników poszczególnych programów i dokumentów strategicznych Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	•	•	•	•	38	38	•
	III.7.c. Liczba współrealizowanych projektów metropolitalnych. <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	•	•	•	15	15	15	16
	III.7.d. Liczba partnerstw interdyscyplinarnych i międzybranżowych. <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	31	43	51	61	68	74	•
	III.7.e. Liczba programów i projektów międzysektorowych. <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	5	6	8	14	26	29	•

• brak danych lub zjawisko nie występowało

Zespół ds. Koordynacji i Ewaluacji Programów Operacyjnych:

Katarzyna Drozd-Wiśniewska
Marcin Hrynkiewicz
Radosław Kleina
Żaneta Kucharska
Aleksandra Madajczyk
Sandra Stelmak
Robert Wójcik
Jacek Zabłotny

Wydawca:

Urząd Miejski w Gdańsku
ul. Nowe Ogrody 8/12
80-803 Gdańsk
www.gdansk.pl/strategia

GDAŃSK 2021

Dokument "Gdańsk Programy Operacyjne 2023" został przyjęty Uchwałą Nr XVII/514/15 Rady Miasta Gdańska z dnia 17 grudnia 2015 roku